

IV. Universitetets retsregler

A. Fælles regler om indstilling til eksaminer og prøver ved universiteterne

(J.nr. 186/67)

Formanden for det filosofiske fakultets eksamensudvalg afgav under 22. februar 1967 følgende indstilling vedlagt udkast til ny anordning om sygeeksaminer og omprøver:

»I kgl. anordning af 20. februar 1928 om sygeeksaminer og omprøver ved universitetets eksaminer fastsættes i § 1, stk. 1, som hovedregel, at en eksaminand, der har indstillet sig til og påbegyndt eller fuldendt en af de ved universitetet fastsatte prøver ikke kan indstille sig påny til samme prøve før efter et års forløb.

Ved nogle af universitetets eksaminer, således f.eks. for sproglig-historisk skoleembeds-eksamens vedkommende har man imidlertid i studiebestemmelserne fastsat fristen til $\frac{1}{2}$ år. Da det endvidere er mit indtryk, at man ikke blot ved det filosofiske fakultet, men også ved universitetets andre fakulteter i ret vid udstrækning meddeler dispensation fra 1-års bestemmelsen, idet en fastholden af denne ikke svarer til de nutidige studieforhold og kan virke unødigt forsinkende på et studium, skal jeg hermed foreslå, at bestemmelsen ændres derhen, at en eksaminand kan indstille sig påny til samme prøve efter $\frac{1}{2}$ års forløb.

Vedrørende den i § 3 i samme anordning indeholdte bestemmelse, om at tilladelse til afholdelse af sygeeksaminer udenfor de sædvanlige eksamensterminer i ganske særlige tilfælde efter fakultetets indstilling kan meddeles af konsistorium, skal jeg foreslå, at denne bestemmelse ændres derhen, at det er fakultetet, der meddeler tilladelse til sygeeksamen og fastsætter de nærmere regler for prøven.

En ændring af begge de nævnte paragraffer som foreslået vil betyde en forenkling med hensyn til sagsbehandlingen og dermed en lettelse både for administration og universitetslærere«.

Forslag til ny anordning om sygeeksaminer og omprøver ved Københavns universitet.

§ 1. En eksaminand, der har indstillet sig til og påbegyndt eller fuldendt en af de ved universitetet

fastsatte prøver kan, medmindre andet er fastsat i reglerne for vedkommende studium eller prøve, indstille sig påny til samme prøve i den efterfølgende eksamenstermin.

§ 2. Tilladelse til afholdelse af sygeeksaminer udenfor de sædvanlige eksamensterminer kan i ganske særlige tilfælde meddeles af det enkelte fakultet, der i så tilfælde fastsætter de nærmere regler for prøven, derunder hvilke fag den skal omfatte.

§ 3. Hermed ophæves kgl. anordning af 20. februar 1928 om sygeeksaminer og omprøver ved universitetets eksaminer.

Forslaget blev under 27. februar s.å. tilstillet fakulteterne til udtalelse, af hvilke det filosofiske fakultet foreslog § 1 formuleret som følger under hensyn til, at der ved prøverne under magisterkonferens ikke var fastsat nogen bestemt eksamenstermin for afholdelse af disse:

»En eksaminand, der har indstillet sig til og påbegyndt eller fuldendt en af de ved universitetet fastsatte prøver, kan ikke indstille sig påny til samme prøve før efter et halvt års forløb«.

Forslaget tiltrådtes af konsistorium i dettes møde den 4. oktober 1967 med tilføjelse af følgende nye punktum 2 til § 1:

»Ved magisterkonferenser afgør fakultetet, hvornår omprøve kan finde sted, hvilket i reglen bør ske ca. et halvt år efter den første prøve«.

Efter at rektor havde indsendt indstillingen til ministeriet under 10. oktober 1967, anmodedes Rektorkollegiet om en udtalelse om det ønskelige i, at der indføres ensartede regler vedrørende sygeeksaminer og omprøver for de højere uddannelsesinstitutioner.

Efter at have indhentet det fornødne materiale udtalte Rektorkollegiet bl.a.:

»Herefter finder Rektorkollegiet det ikke for tiden hensigtsmæssigt, at der indføres regler vedrørende de studerendes adgang til at indstille sig til sygeeksaminer og omprøver fælles for samtlige højere uddannelsesinstitutioner. Kollegiet har imidlertid fundet det rimeligt,

at der på området gælder ensartede regler for universiteterne og har derfor opfordret rektorerne for Københavns, Aarhus' og Odense's universiteter til at udarbejde udkast til fællesregler for disse institutioner«.

Under 10. september 1968 afgav de udpegede repræsentanter for de respektive universiteters administrationer et fornyet udkast til anordning om sygeeksaminer og omprøver samt om begrænsning i adgang til at indstille sig flere gange til eksaminer og prøver ved universiteterne i København, Aarhus og Odense.

§ 1. En eksaminand, der har indstillet sig til en eksamen eller en prøve ved et universitet, kan ikke i samme termin indstille sig til den samme eksamen eller prøve ved et andet universitet.

§ 2. En eksaminand, der har fuldført eller påbegyndt en af de ved universiteterne fastsatte eksaminer eller prøver, kan, medmindre andet er bestemt i de herom gældende regler, indstille sig påny til samme eksamen eller prøve i den efterfølgende eksamenstermin.

Ved magisterkonferenser afgør fakultetet eller fagrådet, hvornår omprøve kan finde sted, hvilket i reglen bør være ca. $\frac{1}{2}$ år efter første prøve.

§ 3. Tilladelse til afholdelse af eksaminer eller prøver, herunder sygeeksaminer og omprøver, uden for de sædvanlige eksamensterminer, kan i ganske særlige tilfælde meddeles af det enkelte fakultet eller fagråd, der fastsætter de nærmere regler herfor, derunder hvilke fag der er omfattet af eksamen eller prøven.

§ 4. Ingen, der 3 gange har fuldført eller påbegyndt en eksamen eller en prøve ved et af universiteterne, kan oftere indstille sig til denne.

For hver enkelt eksamen eller prøve kan af vedkommende fakultet eller fagråd fastsættes en frist, inden for hvilken afmelding skal finde sted. Såfremt rettidig afmelding ikke foretages, anses eksaminanden som havende påbegyndt eksamen eller prøven.

Under ganske særlige omstændigheder kan der af vedkommende fakultet eller fagråd meddeles dispensation fra den i stk. 1 fastsatte bestemmelse og fra den i stk. 2 fastsatte frist.

§ 5. Nærværende anordning træder i kraft den

.....
Samtidig ophæves:

Kgl. anordning nr. 38 af 20. februar 1928 om Sygeeksaminer og Omprøver ved Universitetets Eksaminer,

kgl. anordning nr. 181 af 8. maj 1935 om Ændring af kgl. anordning af 20. februar 1928 om Sygeeksaminer og Omprøver ved Universitetets Eksaminer,

kgl. anordning nr. 48 af 17. februar 1948 om Begrænsning i Adgangen til at indstille sig flere Gange til Eksaminer ved Københavns og Aarhus Universiteter som ændret ved kgl. anordning nr. 240 af 14. september 1956,

bekendtgørelse nr. 178 af 19. maj 1967 om midlertidige bestemmelser om omprøve og sygeeksaminer ved Odense universitet.

Som begrundelse anførtes nærmere i ovennævnte skrivelse:

»Til det foreliggende udkast skal man bemærke:

Reglen i § 1 er identisk med § 1 i Aarhus universitets udkast. Der er tale om en af Studenterrådet ønsket nydannelse, begrundet med, at hovedreglen i § 2, stk. 1 uden en sådan bestemmelse kan omgås. Reglen vil næppe få større praktisk betydning.

I § 2, stk. 1 indføres den fra alle sider ønskede almindelige bestemmelse om adgang til omprøve i den efterfølgende eksamenstermin. Som bekendt har der i tidens løb i så vidt omfang været dispenseret fra 1928-anordningens hovedregel om, at der skulle gå et år, at den nu foreslåede regel kun er en kodifikation af en eksisterende praksis.

I den for Odense universitet gældende bekendtgørelse findes en almindelig bestemmelse om en frist på et halvt år. Den nu foreslåede regel betyder praktisk det samme og må anses for mere smidig.

Reglen i § 2, stk. 2 er påkrævet, fordi magisterkonferenser finder sted udenfor de sædvanlige eksamensterminer.

Dispensationsbeføjelsen er her som overalt i udkastet delegeret til fakultet eller fagråd, hvilket administrativt er en forenkling.

§ 3 svarer til § 3 i 1928-anordningen og til § 2 i den for Odense universitet gældende bekendtgørelse, men adskiller sig fra disse både ved at omfatte andet end sygeeksaminer og ved, at dispensationsbeføjelsen, der som hidtil kun må anvendes i ganske særlige tilfælde, er hos fakultet eller fagråd.

I § 4 medtages reglen om det maksimale antal gange, en studerende kan indstille sig til en eksamen eller en prøve. I Københavns univer-

sitets til undervisningsministeriet indsendte udkast fandtes reglen ikke, men derimod i det af Aarhus universitet fremsendte udkast.

Det forekommer naturligt, at reglen medtages her, og man har ved dens redaktion tilstræbt en administrativ forenkling.

Medens udkastets § 4, stk. 1 nøje svarer til anordning af 17. februar 1948 § 1, stk. 1, pkt. 1., er udkastets § 4, stk. 2 en skærpelse i forhold til de nugældende regler derved, at der gives mulighed for at fastsætte en afmeldingsfrist, hvis ikke-overholdelse betragtes som en påbegyndt eksamen.

Bestemmelsen søges indført for at modvirke det overhåndtagende omgængeri ved eksamen, jfr. herved de af Studenterrådet ved Aarhus universitet til reglen anførte bemærkninger, og for at undgå de alvorlige vanskeligheder ved tilrettelæggelsen af eksaminerne, som udeblivelser og afmeldelser umiddelbart før de enkelte prøver har medført. Udkastets kriterium »fuldført eller påbegyndt« synes klarere og mere rimeligt end »indstillet sig«, der anvendes i det af Aarhus universitet udarbejdede udkast.

Man har ikke fundet det påkrævet at indføre en til § 4 i den for Odense universitet gældende bekendtgørelse svarende regel, hvor afmeldingsfristen generelt fastsættes til 8 dage, men har ment, at fastsættelse af fristens længde må overlades til de enkelte fakulteter (fagråd).

Man har fundet det nødvendigt som hidtil at have adgang til at dispensere, – jfr. udkastets § 4, stk. 3, men har opstillet kravet om, at ganske særlige omstændigheder skal foreligge.

Endelig indeholder § 5 de fornødne ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

Herefter udstedtes følgende:

Kgl. anordning af 25. februar 1969 om indstilling til eksaminer og prøver ved universiteterne.

»§ 1.

En Eksaminand, der har indstillet sig til en eksamen eller en prøve ved et universitet, kan ikke i samme termin indstille sig til den samme eksamen eller prøve ved et andet universitet.

§ 2.

En eksaminand, der har fuldført eller påbegyndt en af de ved universiteterne fastsatte

eksaminer eller prøver, kan, medmindre andet er bestemt i de herom gældende regler, indstille sig påny til samme eksamen eller prøve i den efterfølgende eksamenstermin.

Stk. 2. Ved magisterkonferenser afgør fakultet eller fagrådet, hvornår omprøve kan finde sted, hvilket i reglen bør være ca. $\frac{1}{2}$ år efter første prøve.

§ 3.

Tilladelse til afholdelse af eksaminer eller prøver, herunder sygeeksaminer og omprøver, uden for de sædvanlige eksamensterminer, kan i ganske særlige tilfælde meddeles af det enkelte fakultet eller fagråd, der fastsætter de nærmere regler herfor, derunder hvilke fag der er omfattet af eksamen eller prøven.

§ 4.

Ingen, der 3 gange har fuldført eller påbegyndt en eksamen eller en prøve ved et af universiteterne, kan oftere indstille sig til denne.

Stk. 2. For hver enkelt eksamen eller prøve kan af vedkommende fakultet eller fagråd fastsættes en frist, inden for hvilken afmelding skal finde sted. Såfremt rettidig afmelding ikke foretages, anses eksaminanden som havende påbegyndt eksamen eller prøven.

Stk. 3. Under ganske særlige omstændigheder kan der af vedkommende fakultet eller fagråd meddeles dispensation fra den i stk. 1 fastsatte bestemmelse og fra den i stk. 2 fastsatte frist.

§ 5.

Anordningen træder i kraft den 15. marts 1969.

Stk. 2. Følgende bestemmelser ophæves:

1. Anordning nr. 38 af 20. februar 1928 om Sygeeksaminer og Omprøver ved Universitetets Eksaminer.
2. Anordning nr. 48 af 17. februar 1948 om Begrænsning i Adgangen til at indstille sig flere gange til Eksaminer ved Københavns og Aarhus Universiteter.
3. Bekendtgørelse nr. 178 af 19. maj 1967 om midlertidige bestemmelser om omprøver og sygeeksaminer ved Odense universitet.

B. Indførelse af licentiatgraden

(j.nr. 145/59 og 145/69)

Ved skrivelse af 13. oktober 1966 afgav det matematisk-naturvidenskabelige fakultet i København og det naturvidenskabelige fakultet i Århus følgende forslag til indførelse af en naturvidenskabelig licentiatgrad:

»Begrundelsen for fremsættelsen af dette forslag er først og fremmest et påtrængende behov for yderligere videnskabelig uddannelse af kandidatstipendiater og dermed ligestillede. Det stadig stigende antal hovedfagsstuderende ved de to fakulteter bevirker, at den dybere videnskabelige uddannelse af egnede unge og den hermed forbundne bedømmelse af deres kvalifikationer som forskere vanskeliggøres, hvorfor det bl.a. med henblik på etableringen af nye universiteter og institutter vil være en stor fordel, hvis en vis del af kræfterne kan koncentrerer om en effektiv videreuddannelse af den potentielle forskerreserve blandt kandidaterne. En licentiatgrad synes endvidere at åbne muligheder for at tilvejebringe den fornødne forøgelse af staben af yngre lærerkræfter indenfor de højere uddannelser

Det har også med det stigende internationale samkvem været en stor ulempe, at den danske universitetsuddannelse ikke afsluttes med en grad, der er ækvivalent f.eks. med den angelsaksiske Ph.D.-grad.

Såfremt den foreslåede naturvidenskabelige licentiatgrad indføres, vil den danne en harmonisk overbygning på embedseksamensstudiet og konferensstudiet, hvortil studieplanerne for øjeblikket er under revision, og herved kunne yde et realistisk bidrag til disse studiers afgrænsning til et rimeligt tidsrum.

Forslaget var ledsaget af et udkast til en anordning og bekendtgørelse om naturvidenskabelig licentiatgrad.

Til dette forslag fremsatte referendaren ved Aarhus universitet, professor S. Aa. Nørgaard visse ændringsforslag af 23. november 1966.

Universitetets rektor udsendte ved skrivelse af 9. december 1966 forslaget til de øvrige fakulteter med anmodning om en udtalelse.

Det teologiske og det rets- og statsvidenskabelige fakultet tiltrådte forslaget uden bemærkninger, mens det lægevidenskabelige og det filo-

sofiske fakultet medsendte forslag om henholdsvis indførelse af en lægevidenskabelig og en filosofisk licentiatgrad.

Efter at det af konsistorium nedsatte udvalg til revision af reglerne for erhvervelse af doktorgraden m.m. havde foretaget en detaljeret gennemgang af de gældende regler om licentiatgrad både ved universiteterne og de andre højere læreanstalter, afgav man under 22. februar 1968 følgende:

Udkast til anordning om erhvervelse af licentiatgraden ved universiteterne

§ 1. Stk. 1. Universiteterne har ret til efter de af undervisningsministeriet nærmere fastsatte regler at tildele følgende licentiatgrader: den teologiske licentiatgrad (licentiat(-a) theologiae, lic. thol.), den juridiske licentiatgrad (licentiat(-a) juris, lic. jur.), den statsvidenskabelige licentiatgrad (licentiat(-a) politicae, lic. polit.), den økonomiske licentiatgrad (licentiat(-a) oeconomices, lic. oecon.), den medicinske licentiatgrad (licentiat(-a) medicinae, lic. med.), den filosofiske licentiatgrad (licentiat(-a) philosophiae, lic. phil.), den sociologiske licentiatgrad (licentiat(-a) sociologiae, lic. soc.), licentiatgrad i statskundskab (licentiat(-a) scientiarum politicarum, lic. scient. polit.) og den naturvidenskabelige licentiatgrad (licentiat(-a) scientiarum, lic. scient.).

Stk. 2. Licentiatgraden tildeles som anerkendelse af videnskabelig modenhed og indsigt.

§ 2. Stk. 1. Enhver, der her i landet har bestået en afsluttende universitetseksamen eller erhvervet en magistergrad, er berettiget til at lade sig indskrive ved universiteterne som licentiatstuderende, når han af et fakultet eller fagråd har fået godkendt et af ham opstillet studieprogram.

Stk. 2. Universiteterne er efter indhentet udtalelse fra det pågældende fakultet eller fagråd berettiget til at lade andre end de i stk. 1 nævnte personer få adgang til at indskrive sig som licentiatstuderende, når de pågældende skønnes at have de nødvendige, almindelige, faglige forudsætninger for studiet.

Stk. 3. Universiteterne er efter indhentet udtalelse fra det pågældende fakultet eller fagråd berettiget til at afvise personer, der ønsker at indskrive sig som licentiatstuderende, såfremt der ikke ved det pågældende universitet er ansat nogen universitetslærer, som man mener at kunne pålægge at bedømme det forelagte studieprogram, eller såfremt

det for studiets gennemførelse fornødne apparatur ikke forefindes.

§ 3. *Stk. 1.* Når indskrivning til licentiatstudiet efter de i § 2, stk. 1 og 2 givne regler har fundet sted, skal det pågældende fakultet eller fagråd blandt dets professorer eller andre heltidsansatte universitetslærere udpege en vejleder for den licentiatstuderende.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan fakultetet eller fagrådet anmode en videnskabsmand, der ikke er knyttet til det pågældende universitet, om at fungere som vejleder.

§ 4. Licentiatstudiets varighed er normalt indtil 3 år.

§ 5. *Stk. 1.* Efter fakultetets eller fagrådets bestemmelse kan der ud over den individuelle vejledning af de enkelte licentiatstuderende etableres en fælles undervisning af disse på områder, hvor dette skønnes ønskeligt.

Stk. 2. Fakultetet eller fagrådet kan bestemme, at der under licentiatstudiet skal afholdes prøver, som kan være skriftlige og/eller mundtlige.

Stk. 3. Sådanne prøver tilrettelægges af studievejlederen og finder sted under medvirken af en af fakultetet eller fagrådet valgt censor. Det kan af fakultetet eller fagrådet bestemmes, at vejleder og censor på grundlag af deres bedømmelse af resultatet af disse prøver afgiver indstilling til fakultetet eller fagrådet om, hvorvidt de pågældende bør have adgang til at fortsætte licentiatstudiet.

§ 6. *Stk. 1.* Ved studiets afslutning skal den licentiatstuderende aflevere en af vedkommende personligt udarbejdet afhandling inden for studieprogrammets hovedområde.

Stk. 2. Til at bedømme afhandlingen nedsætter fakultetet eller fagrådet et udvalg bestående af indtil 3 universitetslærere. Vejlederen skal være medlem af udvalget. I særlige tilfælde kan fakultetet eller fagrådet anmode andre videnskabsmænd om at indtræde i bedømmelsesudvalget.

§ 7. *Stk. 1.* Bedømmelsesudvalget afgiver til fakultetet eller fagrådet indstilling om, hvorvidt afhandlingen kan anses for tilfredsstillende.

Såfremt fakultetet eller fagrådet tilslutter sig en indstilling om, at afhandlingen er utilfredsstillende, kan den studerende hverken fortsætte studiet eller få adgang til et nyt licentiatstudium uden særlig tilladelse meddelt af konsistorium ved det universitet, hvor studiet ønskes.

Såfremt fakultetet eller fagrådet tilslutter sig en indstilling om, at afhandlingen kan anses for tilfredsstillende, skal den studerende inden for en af fakultetet eller fagrådet fastsat frist indstille sig til en afsluttende prøve. Denne prøve kan efter fakul-

tetets eller fagrådets bestemmelse være skriftlig eller mundtlig eller begge dele. Tilrettelæggelsen og bedømmelsen af denne prøve foretages af det i § 6, stk. 2 nævnte udvalg.

Stk. 2. Om udfaldet af denne prøve gør bedømmelsesudvalget indstilling til fakultetet eller fagrådet. Finder fakultetet eller fagrådet, at prøven ikke er bestået tilfredsstillende, har den studerende ret til at underkaste sig en omprøve inden for en af fakultetet eller fagrådet fastsat frist. Hvis heller ikke denne omprøve findes tilfredsstillende, finder reglen i stk. 1, pkt. 2 tilsvarende anvendelse. Findes prøven eller omprøven tilfredsstillende bestået, udsteder fakultetet eller fagrådet et bevis for licentiatgradens erhvervelse, hvori angives det emne, den pågældendes studier særlig har omfattet.

Stk. 3. Fakultetet eller fagrådet kan bestemme, at den afsluttende prøve i visse licentiatstudier skal suppleres med eller erstattes af en offentlig forelæsning over et opgivet eller godkendt emne. I sådanne tilfælde underkastes forelæsningen en bedømmelse af udvalget; denne indgår under eller træder i stedet for bedømmelsen af den afsluttende prøve.

§ 8. Nærmere regler vedrørende de enkelte licentiatstudier fastsættes af undervisningsministeriet efter indstilling fra universiteterne.

§ 9. Ved nærværende anordnings ikrafttræden ophæves anordning af 20. juni 1955 om den teologiske licentiatgrad ved Københavns og Aarhus universiteter.

Udkastet var ledsaget af følgende bemærkninger:

»Udvalget har ikke fundet det nødvendigt at fremkomme med en nærmere begrundelse for ønskeligheden af behovet for indførelse af nye licentiatgrader ved universiteterne. Man skal herom indskrænke sig til at henvise dels til udvalgets bemærkninger i dets indstilling vedrørende doktorgraden, dels til de i de ovenfor nævnte skrivelser givne begrundelser, dels endelig til den i den af Planlægningsrådet for de højere udarbejdede »Skitse for udbygningen af de højere uddannelser i tiden indtil 1980« (juni 1967) fremsatte anbefaling af, at der som et led i ændringerne i den højere uddannelses struktur indføres en generel mulighed for uddannelse ud over det nuværende kandidat- og magisterniveau gennem et licentiatstudium eller noget dertil svarende (afsnit III, kap. 2 D, e; p. 113).

De gældende eller foreslåede regler vedrørende licentiatgrader ved universiteterne

frembyder et ret broget billede. Udvalget finder det imidlertid ønskeligt, at der på lignende måde, som man har foreslået for doktorgraden, i det omfang det måtte være muligt, også på dette område fastsættes ensartede regler gældende for alle tre universiteter. Man har derfor udarbejdet det medfølgende forslag til anordning om erhvervelse af licentiatgraden ved universiteterne indeholdende de generelle regler herom. Efter udvalgets opfattelse må denne anordning suppleres med en række ministerielle bekendtgørelser indeholdende de særlige bestemmelser, der måtte være behov for vedrørende de enkelte licentiatgrader. Også disse bekendtgørelser om de enkelte licentiatgrader bør efter udvalgets opfattelse være fælles for alle tre universiteter, men bør udformes så fleksibelt, at der gives fakulteter eller fagråd ved det enkelte universitet fornøden frihed med hensyn til den nærmere tilrettelæggelse af undervisning, prøver m.v.

Til anordningsudkastets enkelte paragraffer skal udvalget knytte følgende bemærkninger:

§ 1, stk. 1. Udvalget finder, at selve anordningen – i lighed med, hvad man har foreslået for doktorgradens vedkommende – bør indeholde en opregning af de eksisterende licentiatgrader, således at nye licentiatgrader kun kan indføres ved ændring i anordningen.

Man har dog – ud over den teologiske og de fire allerede foreslåede nye licentiatgrader – i parentes medtaget de fire licentiatgrader, hvorom der med universiternes nuværende fagopdeling evt. kan ventes stillet forslag i den nærmeste fremtid.

Udvalget finder imidlertid i denne sammenhæng anledning til at advare mod etablering af for mange licentiatgrader i bestemte fag med særlige betegnelser og specielle detalregler

Den foreslåede formulering giver indledningsvis udtryk for, at anordningen kun tilsigter at give generelle regler fælles for alle licentiatgrader, som må suppleres ved de af undervisningsministeriet ved bekendtgørelse nærmere fastsatte regler for de enkelte licentiatgrader

§ 1, stk. 2. I overensstemmelse med den af det lægevidenskabelige og det filosofiske fakultet foreslåede formulering – der falder sammen med den for samtlige licentiatgrader ved de

højere læreanstalter gældende bestemmelse – finder udvalget det rimeligt indledningsvis at fastslå, at der er tale om en videnskabelig grad og ikke om en eksamen. Da det af de i de følgende paragraffer givne nærmere regler tydeligt fremgår, at der er tale om en lavere grad end doktorgraden, har man ikke fundet det betænkeligt at anvende et ordvalg, som ligger nær op ad det, der benyttes i forslaget til anordning om erhvervelse af doktorgraden, hvori det hedder, at »forsvarshandlingen har til formål at bringe på det rene, om doktoranden er i besiddelse af den videnskabelige indsigt og modenhed, som doktorgraden forudsætter«.

§ 2, stk. 1. Udvalget har indgående drøftet, hvilke betingelser der bør stilles for adgang til licentiatstudiet.

Ifølge den gældende anordning og bekendtgørelse om den teologiske licentiatgrad har enhver, der har bestået teologisk embedseksamen med 1. karakter, *ret* til at påbegynde et videregående videnskabeligt studium som grundlag for erhvervelse af graden, og noget tilsvarende gælder for den handelsvidenskabelige licentiatgrad. Ved de øvrige højere læreanstalter gælder derimod den nogenlunde enslydende regel, at enhver, der ønsker at gennemgå videregående uddannelse med henblik på erhvervelse af licentiatgraden, til læreanstaltens rektor må indgive *begæring* herom.

Blandt de foreliggende forslag om nye licentiatgrader bygger det fra rets- og statsvidenskabelige fakultet fremsendte forslag om en juridisk licentiatgrad på dette punkt på de for den teologiske licentiatgrad gældende regler ved at åbne en egentlig ret til at påbegynde studiet, men er forsåvidt videregående end reglerne om den teologiske licentiatgrad ved ikke at kræve 1. karakter ved embedseksamen som betingelse for at påbegynde studiet. Efter de tre forslag fra det lægevidenskabelige, det filosofiske og det matematisk-naturvidenskabelige fakultet skal derimod enhver, der ønsker at erhverve licentiatgraden, indgive ansøgning (begæring) til vedkommende fakultet.

Udvalgets flertal har ikke kunnet tilslutte sig det standpunkt, at licentiatstudiet kun skulle stå åbent for personer, der i hvert enkelt tilfælde *godkendes* til deltagelse heri af vedkommende fakultet eller fagråd. Man finder, at en sådan ordning ville stride mod den almindeligt

anerkendte frie adgang til universiteternes studier og skal specielt pege på, at enhver, der har bestået en afsluttende eksamen eller magisterkonferens såvel efter de gældende som efter de af udvalget foreslåede regler, har *ret* til at indlevere en afhandling til bedømmelse med henblik på erhvervelse af doktorgraden. Man finder det selvmodsigende, at der skulle gælde strengere regler for adgangen til at erhverve den lavere licentiatgrad. Udvalgets flertal foreslår derfor, at enhver, der har bestået en afsluttende universitetseksamen eller erhvervet en magistergrad skal have *ret* til at lade sig indskrive ved universiteterne som licentiatstuderende. Under afsluttende universitetseksaminer indgår de hovedfagseksaminer, som omhandles i det allerede foreliggende forslag om eksaminer og magisterkonferens ved det filosofiske fakultet i København, det humanistiske fakultet i Aarhus og den humanistiske faggruppe i Odense. Et mindretal, det filosofiske fakultets repræsentant, professor, dr. phil. Aksel E. Christensen, kunne ikke tiltræde dette forslag om, at enhver, der har bestået en afsluttende universitetseksamen eller erhvervet en magistergrad, er berettiget til at lade sig indskrive ved universiteterne som licentiatstuderende, når han af et fakultet eller fagråd har fået godkendt et af ham opstillet studieprogram, jvf. vedlagte udtalelse.

Samme medlem har desuden i den lige nævnte udtalelse givet udtryk for den opfattelse, at en bestået 1. del af magisterkonferensstudiet burde give samme adgang til indskrivning som licentiatstuderende som en afsluttende universitetseksamen. Udvalgets øvrige medlemmer har ikke ment at kunne gå med til en sådan forskelsbehandling af en enkelt gruppe af studerende.

Forslaget om, at enhver, der har bestået »en afsluttende universitetseksamen eller erhvervet en magistergrad« er berettiget til at lade sig indskrive som licentiatstuderende, såfremt det af ham opstillede studieprogram godkendes af »et fakultet eller fagråd« er analogt med, hvad udvalget tidligere har foreslået for doktorgradens vedkommende. Hensigten med formuleringen er, at det ikke skal være den pågældendes tidligere akademiske uddannelse, men indholdet af den opstillede studieplan, der som hovedregel skal være bestemmende for, hvilket licentiatstudium vedkommende kan

vælge, idet der dog selvsagt også må lægges vægt på, at den pågældende har bestået en afsluttende universitetseksamen eller erhvervet en magistergrad, der kan tages som udtryk for, at vedkommende har den videnskabelige grunduddannelse, som udkræves til en tilfredsstillende løsning af den opgave, han eller hun har stillet sig i sit program for licentiatstudiet.

Som motivering for indførelse af nye licentiatgrader er det ofte anført, at der bl.a. af hensyn til rekrutteringen af universiteternes lærer- og forskerstab er behov for en *individualiseret* videnskabelig videreuddannelse tilpasset efter den enkelte studerendes ønsker. Udvalget foreslår derfor, at enhver, der ønsker at blive indskrevet som licentiatstuderende – evt. efter samråd med en eller flere universitetslærere – skal fremsende et af den pågældende opstillet *studieprogram*, og at adgangen til licentiatstudiet gøres betinget af, at et fakultet eller fagråd godkender dette studieprogram.

Hensigten med denne formulering af adgangsbetingelserne til licentiatstudiet er at give fakultetet eller fagrådet adgang til ud fra rent *objektive kriterier* at bedømme det opstillede studieprogram og til at nægte godkendelse af det, såfremt den opgave, den pågældende har stillet sig må anses for umulig at løse eller studieprogrammet skønnes sammensat på en utilfredsstillende måde. Man har ikke ment, at fakultet eller fagråd, når det drejer sig om personer, som har bestået en afsluttende universitetseksamen eller erhvervet en magistergrad, bør have adgang til at foretage en *forhåndsbedømmelse* af den enkeltes forudsætninger eller muligheder for at gennemføre licentiatstudiet, idet man ikke har ment at kunne se bort fra muligheden for beklagelige fejlvurderinger i så henseende.

§ 2. stk. 2. Udvalget finder, at der, ligesom tilfældet er for doktorgradens vedkommende, bør være adgang også for andre end de i stk. 1 nævnte personer til at erhverve licentiatgraden, men at dette kun bør ske efter godkendelse i hvert enkelt tilfælde, idet det må være en betingelse, at de pågældendes forudsætninger for at gennemføre licentiatstudiet skønnes at være jævnbyrdige med, hvad der kræves ved en afsluttende universitetseksamen eller for erhvervelse af en magistergrad. Udvalget foreslår, at

denne bedømmelse foretages af et fakultet eller fagråd, og at endelig afgørelse af, om adgang skal tilstedes, træffes af »universitetet«, uden at der herved er taget stilling til, om fakultetets eller fagrådets indstilling skal gå til rektor eller konsistorium.

Udvalget ønsker specielt at pege på, at bestemmelsen i stk. 2 bl.a. bør kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor f.eks. særlig dygtige medicinske studerende efter bestået 1. del er klar over, at de ønsker at videreuddanne sig i teoretisk retning som anatomer, biokemikere etc., eller i tilfælde, hvor magisterkonferensstuderende efter bestået 1. del ønsker en anden videregående videnskabelig uddannelse end den, der opnås ved erhvervelse af magistergrad.

§ 2. stk. 3. Uanset om den, der ønsker at indskrive sig som licentiatstuderende, møder med et veldefineret studieprogram, som fakultet eller fagråd principielt ville kunne godkende, finder udvalget, at universiteterne må kunne afvise den pågældende, såfremt man ikke har nogen kompetent lærer på det pågældende område eller ikke råder over det for studiets gennemførelse nødvendige apparatur.

§ 3. stk. 1. I de af det medicinske fakultet og det filosofiske fakultet fremsendte forslag om nye licentiatgrader stilles det – i lighed med, hvad der gælder ved de fleste højere læreanstalter – som betingelse for at få adgang til det pågældende licentiatstudium, at en af fakultetets professorer eller en anden til universitetet knyttet lærer, som godkendes hertil, er *villig til* – for det filosofiske fakultets vedkommende enten selv eller sammen med andre sagkyndige – at vejlede den pågældende.

Udvalget har ikke kunnet anerkende, at en enkelt universitetslærer, ved sin vægning ved at fungere som vejleder, evt. helt kan afskære den pågældende fra at gennemføre det ønskede licentiatstudium. Udvalget foreslår derfor, at det må være en tjenestepligt for den universitetslærer, som fakultet eller fagråd ikke mener at kunne fritage herfor, at fungere som vejleder for den pågældende licentiatstuderende.

Udvalget er klar over, at opgaven som vejleder for en licentiatstuderende kan være så tidskrævende, at det er begrænset, hvor mange licentiatstuderende den enkelte universitetslærer på samme tid kan være vejleder for. Såfremt der kommer stærk tilstrømning til be-

stemte licentiatstudier, vil dette kunne være en motivering for udvidelse af lærerstaben. Iøvrigt forudsætter udvalget, at fakulteter og fagråd så vidt muligt fordeler arbejdsbyrden mellem de kompetente universitetslærere, men man forudser, at det, hvor en sådan mulighed ikke foreligger, kan blive nødvendigt at meddele en studerende, at en vejleder ved gennemførelsen af det af ham ønskede studieprogram først kan være til rådighed på et senere tidspunkt.

§ 3. stk. 2. Det siger sig selv, at man ikke kan pålægge videnskabsmænd, der ikke er knyttet til universitetet, at fungere som vejledere for licentiatstuderende. Udvalget foreslår, at der skaffes hjemmel for at yde udenforstående videnskabsmænd, som måtte være villige til at påtage sig denne opgave, et passende honorar herfor.

§ 4. Hensigten med denne angivelse af licentiatstudiets normale varighed er at sætte en grænse for, hvor længe en licentiatstuderende kan påregne at have en vejleder, laboratorieplads, apparatur, etc. til rådighed.

Når udvalget ikke har ment at kunne fastsætte en helt bestemt maksimal studietid, hænger det sammen med, at det som nævnt ovenfor i bemærkningerne til § 3, i visse tilfælde kan være umuligt for den udpegede vejleder straks ved studiets påbegyndelse i fuldt omfang at påtage sig opgaven. Ligeledes kan det, hvor der i henhold til den i § 5, stk. 1, givne hjemmel måtte blive etableret en organiseret undervisning for en licentiatstuderende, være umuligt at gennemføre en etårig turnus, hvorfor den studerende evt. kan blive nødt til at vente et halvt eller et helt år på at få lejlighed til at deltage i denne undervisning.

§ 5. De i denne paragraf givne regler tilsigter at give den størst mulige fleksibilitet m.h.t. de enkelte licentiatstudiers tilrettelægning. De nærmere regler forudsættes i hovedtræk fastsat i ministerielle bekendtgørelser for hvert enkelt licentiatstudium.

Det vil efter udvalgets opfattelse være ønskeligt, at der i størst muligt omfang gives ensartede regler for samtlige deltagere i et bestemt licentiatstudium. I visse tilfælde kan det dog være nødvendigt at henvise studerende, der savner de fornødne kundskaber eller færdigheder på specielle områder inden for det valgte

studium til at følge en bestemt undervisning eller pålægge dem at underkaste sig bestemte prøver.

Når man har åbnet mulighed for i løbet af studietiden at anordne prøver og gøre studiets fortsættelse betinget af, at disse prøver består på tilfredsstillende måde, skyldes det en inden for udvalget udtalt frygt for, at man i visse fag kan få en betydelig tilstrømning af mindre egnede studerende, som det vil være ønskeligt at få udskilt på et så tidligt stadium som muligt.

Når man har foreslået, at censor ved disse prøver vælges af fakultetet eller fagrådet i stedet for at blive valgt efter de gældende regler for beskikkelse af censorer ved universiteternes eksaminer, hænger det sammen med, at det oftest vil dreje sig om så specielle studieprogrammer, at en kompetent censor må søges indenfor universitetets egen lærerstab.

§ 7. stk. 1. Udvalget betragter udarbejdelsen af en videnskabelig afhandling som licentiatstudiets centrale del. Findes afhandlingen ikke tilfredsstillende, kan den studerende ikke indstille sig til den afsluttende prøve, ligesom han kun med særlig tilladelse bør kunne påbegynde andre licentiatstudier.

§ 7. stk. 3. Når man har foreslået, at der gives fakultet eller fagråd adgang til at kræve den afsluttende prøve suppleret eller erstattet af en offentlig forelæsning, skyldes det forslag fra hhv. det teologiske og det filosofiske fakultets side. Der er dog indenfor udvalget givet udtryk for tvivl m.h.t. hensigtsmæssigheden og værdien af en sådan forelæsning.

Såfremt et fakultet benytter sig af denne adgang, bør afholdelsen af en sådan forelæsning af nærliggende grunde være obligatorisk ved det pågældende licentiatstudium, jvf. bemærkningerne foran ad § 5.

Professor, dr. phil. Aksel E. Christensen afgav følgende mindretalsudtalelse:

»Undertegnede medlem af udvalget tiltræder forslaget om licentiatordning og bemærkninger til dette bortset fra 1 pkt.: § 2, stk. 1. Efter mit forslag skal § 2, stk. 1 lyde:

Adgang til at lade sig indskrive ved universiteterne som licentiatstuderende er betinget af, at den pågældende har fået et derom indgivet andragende godkendt af et fakultet

eller fagråd efter nærmere af dette fastsatte regler. Berettiget til at indgive andragende er enhver, der har bestået en afsluttende universitetseksamen (for det filosofiske fakultet i København, det humanistiske fakultet i Aarhus og det humanistiske fagråd i Odense hovedfagseksamen) eller erhvervet en magisterkonferens.

Forskellen mellem flertallets og undertegnede forslag er mindre knyttet til modsætningen mellem *ret* og *godkendelse* end til, hvad en godkendelse skal omfatte, for efter begge forslag skal der en godkendelse til. Flertallet foreslår, at denne godkendelse alene skal omfatte studieprogrammets indhold, mens undertegnede foreslår, at en godkendelse yderligere må omfatte den licentiatstuderendes objektive forudsætninger for at gennemføre det opstillede program. Det var et forhold, der var nøje gennemdrøftet i det filosofiske fakultets forslag som baggrund for kravet om, at der skulle være »rimelig relevans« mellem det ønskede licentiatstudium og den pågældendes forudsætninger, og dette grundsynspunkt vil have endnu større vægt for det fremsatte udkast, ifølge hvilket en hvilken som helst af universiteternes afsluttende eksaminer eller magisterkonferenser giver *ret* til at påbegynde et hvilket som helst licentiatstudium med krav om vejledning og andre faciliteter, når blot det indgivne program har et antageligt indhold.

Dette er en meget kraftig udvidelse af den licentiatstuderendes ret i forhold til de fra fakulteterne indsendte forslag og de eksisterende licentiatstudier ved de højere læreanstalter, der alle kræver dispensation for kandidater fra andre fakulteter, fagråd eller læreanstalter. Jeg kan fuldt ud tiltræde denne udvidelse, men kun på betingelse af, at godkendelsen kan udstrækkes til andre forhold end studieprogrammet.

Som anført i udvalgsflertallets bemærkninger kræver de fleste foreliggende licentiatregler og forslag til sådanne en *principiell* godkendelse efter indsendt begæring, der som i forslaget fra det lægevidenskabelige fakultet skal indeholde »fyldtestående oplysninger« om eksamen og tidligere uddannelse (således også i skærpet form fra Den polytekniske Læreanstalt og Landbohøjskolen) mens Landbohøjskolen og Lærerhøjskolen kræver særlige betingelser opfyldt ved siden af eksamen. Det er rigtigt, som

af udvalgsflertallet anført, at forslaget fra det rets- og statsvidenskabelige fakultet i lighed med anordningen for den teologiske licentiatgrad giver umiddelbar ret til at påbegynde et licentiatstudium, men det må samtidig bemærkes, at licentiatstudiet her har en anden struktur, idet der ikke forudsættes organiseret vejledning, men kun at det *normalt* gennemføres *i samråd med* en eller flere af fakultetets lærere.

Det fremgår af ovenstående, at en principiel godkendelse hidtil har været anset for det naturlige og rimelige udgangspunkt for et licentiatstudium, og jeg kan ikke se, at der er nogen tvingende grund til at erstatte denne godkendelse med en adgangsret. Udvalgsflertallet fremholder, at det »finder det selvmodsigende, at der skulle gælde strengere regler for adgangen til at erhverve den lavere licentiatgrad« end for adgangen til doktorgraden. Det har ikke været mig muligt at indse, at der eksisterer nogen selvmodsigelse, eftersom der foreligger en principiel forskel mellem måden, hvorved de to grader erhverves. Ved doktorgraden drejer det sig alene om bedømmelse af et afsluttet arbejde, mens det ved licentiatgraden tillige og i første række drejer sig om at organisere et studium med personlig vejledning gennem 2–3 år forud for bedømmelsen af hovedarbejdet. Det er denne forskel der gør, at jeg anser det for hensigtsmæssigt for alle parter – ansøger, vejleder og universitet – at der på forhånd tilvejebringes en vis sikkerhed for, at den licentiatstuderende har en rimelig chance for at gennemføre sit studium med et gunstigt resultat, og – modsat flertallet – mener jeg, at der kan opstilles lige så objektive kriterier for at vurdere en ansøgers forudsætninger for at begynde et studium som for at bedømme hans individuelle studieplan og de senere præstationer. Derimod vil jeg anse det for meget uheldigt, dersom man gennemfører en ordning, hvor det kan pålægges en universitetslærer at yde vejledning til en licentiatstuderende, der ikke har forudsætninger for at forstå endsige følge hans vejledning (jfr. § 2, stk. 3).

Udvalgsflertallet motiverer til slut den frie ret til licentiatstudiet med frykten for vilkårlig behandling af en ansøgning. Jeg er selvfølgelig enig med det i, at forebyggelse af vilkårlighed må tilstræbes mest muligt, men jeg mener, at dette vil være muligt ved at skabe ensartede og

rationelle afgørelser. Afgørelsen af det enkelte andragende beror hos fakultetet og universitetet, ikke hos den enkelte universitetslærer, og efter nærmere udformede regler vil et stående fakultetsudvalg kunne indstille efter så faste og sikre normer, at afgørelsen kan blive betryggende.

Når jeg ikke har givet forslag til formuleringen af regler for godkendelse, hænger det sammen med, at det efter min opfattelse ikke vil være muligt at give fælles regler for hele universitetet, hvor forholdene varierer stærkt fra fakultet til fakultet. Der er fakulteter med en enkelt eller meget få eksaminer, mens andre har eksaminer i vidt forskellige fag og med meget varierede grunduddannelser, og der er fakulteter, hvor licentiatstudiet normalt kræver særlig laboratorieplads og apparatur (jfr. § 2, stk. 3), mens det for andre sjældent vil være nødvendigt; ligeledes er der fakulteter, hvor fællesundervisning ved licentiatstudiet skønnes ønskeligt (jfr. § 5, stk. 1), mens der i andre fortrinsvis eller udelukkende vil blive tale om individuel vejledning. Under disse forhold foreslår jeg, at der fakultetsvis udarbejdes regler, der indgår i ministerielle bekendtgørelser for de enkelte fakulteter.

I mit forslag har jeg fulgt flertallets ønske om fuldt gennemført magisterkonferens som adgangsbetingelse. Til gengæld vil jeg mene, at der i den ministerielle bekendtgørelse bør indføjes en generel dispensation, således at konferensstuderende med bestået 1. del efter indstilling fra faglærer og censor får adgang til at fortsætte direkte i et licentiatstudium. Begrundelsen er, at der i forhold til hovedfags-eksamen kræves udvidede opgivelser og stilles mere kvalificerede krav til præstationerne ved en konferens, når bortses fra specialet. Dertil kommer, at den konferensstuderende under 1. del-studiet ofte eller oftest har dokumenteret en videnskabelig indsigt og modenhed gennem øvelsesopgaver og afløsningsopgaver, der fuldt ud kan jævnføres med hovedfagets specialeopgave.

Konsistorium nedsatte i møde den 19. juni 1968 et udvalg bestående af repræsentanter for professorer, amanuenser og de studerende ved samtlige 3 universiteter for om muligt at nå frem til et fælles forslag for universiteterne.

Efter at have indhentet udtalelser i sagen fra de øvrige universiteter og studenterrådene ved Aarhus og Københavns universitet afgav udvalget under 5. december 1968 udkast til anordning om licentiatgraden ved universiteterne ledsaget af følgende bemærkninger:

»De gældende eller foreslåede regler vedrørende licentiatgrader ved universiteterne og andre højere læreanstalter frembyder et ret broget billede. Udvalget finder det imidlertid ønskeligt, at der på lignende måde, som foreslået af doktorgraden, i det omfang, det måtte være muligt, også på dette område fastsættes ensartede regler gældende for alle tre universiteter. Man har derfor udarbejdet medfølgende forslag til anordning om erhvervelse af licentiatgraden ved universiteterne indeholdende de generelle regler herom. Efter udvalgets opfattelse kan denne anordning suppleres med ministerielle bekendtgørelser indeholdende særlige bestemmelser, der måtte være behov for vedrørende enkelte licentiatgrader. Også disse bekendtgørelser om enkelte licentiatgrader bør efter udvalgets opfattelse være fælles for alle tre universiteter, men bør udformes så fleksibelt, at der gives fakulteter eller fagråd ved det enkelte universitet fornøden frihed med hensyn til den nærmere tilrettelæggelse af undervisning, prøver m.v. Det må dog forudses, at det foreliggende forslag til anordning om erhvervelse af licentiatgraden for nogle fakulteter afgiver tilstrækkeligt grundlag til straks at iværksætte licentiatstudier, uden at det er nødvendigt at opstille nærmere bestemmelser.

Til anordningsudkastets enkelte paragrafer skal udvalgets knytte følgende bemærkninger:

§ 1. stk. 1. Udvalget finder, at selve anordningen – i lighed med, hvad man har foreslået for doktorgradens vedkommende – bør indeholde en opregning af de påtænkte licentiatgrader, således at nye licentiatgrader kun kan indføres ved ændring i anordningen.

Man vil imidlertid i denne sammenhæng advare mod indførelse af for mange licentiatgrader med særlige betegnelser.

Udvalget finder det hensigtsmæssigt, at den der erhverver licentiatgraden, foruden det på dansk affattede diplom har krav på en engelsk version heraf, hvori licentiatgraden betegnes

som Ph. D., ledsaget af en nærmere angivelse af fagområdet.

§ 1. stk. 2. Udvalget finder det rimeligt allerede i indledningen at fastslå, at licentiatgraden må opfattes som en grad til hvis erhvervelse kræves kvalifikationer som forsker.

§ 2. stk. 1. Udvalget har indgående drøftet, hvilke betingelser der bør stilles for adgang til licentiatstudiet.

Ifølge den gældende anordning og bekendtgørelse om den teologiske licentiatgrad har enhver, der har bestået teologisk embedseksamen med 1. karakter, *ret* til at påbegynde et videregående videnskabeligt studium som grundlag for erhvervelse af graden, og noget tilsvarende gælder for den handelsvidenskabelige licentiatgrad. Ved de øvrige højere læreanstalter gælder derimod den nogenlunde enslydende regel, at enhver, der ønsker at gennemgå videregående uddannelse med henblik på erhvervelse af licentiatgraden, til læreanstaltens rektor må indgive *begæring* herom.

Udvalget har ikke kunnet tilslutte sig det synspunkt, at der i hvert enkelt tilfælde af vedkommende fakultet skal foreligge en *godkendelse*, beroende på en vurdering af en ansøgers personlige kvalifikationer af hans adgang til licentiatstudiet. Man finder, at en sådan ordning ville stride mod den almindeligt anerkendte frie adgang til universiteternes studier og skal specielt pege på, at enhver, der har bestået en afsluttende eksamen eller magisterkonferens har *ret* til at indlevere en afhandling til bedømmelse med henblik på erhvervelse af doktorgraden. Man foreslår derfor, at enhver, der har bestået en afsluttende universitetseksamen eller erhvervet en magistergrad skal have *ret* til at forelægge et studieprogram som licentiatstuderende, og at det da er *vurderingen* af dette studieprogram, som er afgørende for ansøgerens adgang til licentiatstudiet. Et studieprogram vil ikke kunne godkendes, såfremt den opgave, den pågældende har stillet sig, må anses for umulig at løse eller studieprogrammet skønnes sammensat på en utilfredsstillende måde. Det skal således ikke kun være den pågældendes tidligere akademiske uddannelse, men indholdet af studieplanen, der med afgørende vægt også skal være bestemmende for,

hvilket licentiatstudium vedkommende skal vælge. Ved vurderingen af studieprogrammet må der tillige lægges vægt på, om den pågældende har bestået en afsluttende universitets-eksamen eller erhvervet en magistergrad, der kan tages som udtryk for, at vedkommende har den videnskabelige grunduddannelse som udkræves til en tilfredsstillende løsning af den opgave, han eller hun har stillet sig i sit program for licentiatstudiet.

Endvidere kan der også ved vurderingen af studieprogrammet tages hensyn til om de objektive forudsætninger, som f.eks. kundskaber i latin eller statistik, er tilstede. For den, der ikke er kandidat eller magister i det fag, hvori licentiatstudiet ønskes gennemført, kan de i § 2. stk. 3 hjemlede prøver da bringes i anvendelse.

Det er således hensigten med denne formulering af adgangsbetingelserne til licentiatstudiet at give fakultetet eller fagrådet adgang til ud fra rent *objektive kriterier* at bedømme det opstillede studieprogram og til at nægte godkendelse af det.

§ 2. stk. 2. Udvalget finder, at der, ligesom tilfældet er for doktorgradens vedkommende, bør være adgang også for andre end de i stk. 1 nævnte personer til at erhverve licentiatgraden, men at dette kun bør ske efter godkendelse i hvert enkelt tilfælde, idet det må være en betingelse, at de pågældendes forudsætninger for at gennemføre licentiatstudiet skønnes at være jævnbyrdige med, hvad der kræves ved en afsluttende universitetseksamen eller for erhvervelse af en magistergrad. Udvalget foreslår, at denne bedømmelse foretages af et fakultet eller fagråd, eventuelt under hensyntagen til de i § 2, stk. 3 hjemlede prøver, og at endelig afgørelse af, om adgang skal tilstedes, træffes af »universitetet«, uden at der herved er taget stilling til, om fakultetets eller fagrådets indstilling skal gå til rektor eller konsistorium.

Man ønsker specielt at pege på, at bestemmelsen i stk. 2 bl.a. bør kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor f.eks. særlig dygtige medicinske studerende efter bestået 1. del er klar over, at de ønsker at videreudanne sig i teoretisk retning som anatomer, biokemikere etc., eller i tilfælde, hvor magisterkonferensstuderende efter bestået 1. del ønsker en anden vide-

regående videnskabelig uddannelse end den, der opnås ved erhvervelse af magistergrad.

§ 2. stk. 3. Jævnfør de afsluttende bemærkninger i tilslutning til § 2. stk. 1.

§ 2. stk. 4. Uanset om den, der ønsker at indskrive sig som licentiatstuderende, møder med et vel defineret studieprogram, som fakultet eller fagråd principielt ville kunne godkende, finder udvalget, at universiteterne må kunne afvise den pågældende, såfremt man ikke har nogen kompetent lærer på det pågældende område eller ikke råder over det for studiets gennemførelse nødvendige apparatur.

§ 3. stk. 1. Ved de fleste højere læreanstalter gælder som betingelse for at få adgang til det pågældende licentiatstudium, at en af fakultetets professorer eller en anden til universitetet knyttet lærer, som godkendes hertil, er *villig til* at vejlede den pågældende.

Udvalget har ikke kunnet anerkende, at en enkelt universitetslærer ved sin vægring ved at fungere som vejleder kan afskære ansøgere fra at gennemføre det ønskede licentiatstudium og foreslår derfor, at det må være en tjenestepligt for den universitetslærer, som fakultet eller fagrådet ikke mener at kunne fritage herfor, at fungere som vejleder for den pågældende licentiatstuderende.

Udvalget er klar over, at opgaven som vejleder for en licentiatstuderende kan være så tidskrævende, at det er begrænset, hvor mange licentiatstuderende den enkelte universitetslærer på samme tid kan være vejleder for. Såfremt der kommer stærk tilstrømning til bestemte licentiatstudier, vil dette kunne være en motivering for udvidelse af lærerstaben. Iøvrigt forudsætter udvalget, at fakulteter og fagråd så vidt muligt fordeler arbejdsbyrden mellem de kompetente universitetslærere.

§ 3. stk. 2. Det er indlysende, at man ikke kan pålægge videnskabsmænd, der ikke er knyttet til universitetet, at fungere som vejleder for licentiatstuderende. Udvalget foreslår, at der skaffes hjemmel for at yde udenforstående videnskabsmænd, som måtte være villige til at påtage sig denne opgave, et passende honorar herfor.

§ 4. Hensigten med denne angivelse af licentiatstudiets normale varighed er at sætte en

grænse for, hvor længe en licentiatstuderende kan påregne at have en vejleder, laboratorieplads, apparatur etc. til rådighed. I mange tilfælde vil licentiatstudiet kunne gennemføres på 2 år, og kortere overskridelse af en studietid på 3 år kan godkendes uden særlig tilladelse.

§ 5. stk. 1. De i denne paragraf givne regler tilsigter at give den størst mulige fleksibilitet m.h.t. de enkelte licentiatstudiers tilrettelægning. Nærmere regler kan i hovedtræk fastsættes i ministerielle bekendtgørelser for enkelte licentiatstudier.

Det vil efter udvalgets opfattelse være ønskeligt, at der i størst muligt omfang gives ensartede regler for samtlige deltagere i et bestemt licentiatstudium. I visse tilfælde kan det dog være nødvendigt at henvise studerende, der savner de fornødne kundskaber eller færdigheder på specielle områder inden for det valgte studium, til at følge en bestemt undervisning eller pålægge dem at underkaste sig bestemte prøver.

§ 5. stk. 2. Denne bestemmelse er nødvendig af hensyn til forskere, f.eks. gymnasielærere og præster, der har udført et videnskabeligt arbejde udenfor de videnskabelige institutioner, og som i kraft heraf har et rimeligt krav på erhvervelse af licentiatgraden. Desuden vil bestemmelsen kunne benyttes som en overgangsordning, hvorved medarbejdere ved videnskabelige institutioner, som allerede er i gang med forskningsopgaver, hurtigt kan erhverve sig licentiatgraden. Der var i udvalget enighed om, at guldmedailleafhandlinger der har været anvendt til erhvervelse af udenlandske doktorgrader, ikke skal kunne indleveres til erhvervelse af licentiatgraden.

§ 5. stk. 3. Når man har åbnet mulighed for i løbet af studietiden at anordne prøver og gøre studiets fortsættelse betinget af, at disse prøver består på tilfredsstillende måde, skyldes det i særdeleshed et fra de experimentelle videnskaber ytret ønske om på et så tidligt stadium som muligt at få udskilt mindreegnede studerende der ellers vil kunne beslaglægge værdifuldt apparatur og kostbar arbejdstid.

§ 5. stk. 4. Når man har foreslået, at censor ved disse prøver vælges af fakultetet eller fagrådet i stedet for at blive valgt efter de gældende regler for beskikkelse af censorer ved

universiteternes eksaminer, hænger det sammen med, at det oftest vil dreje sig om så specielle studieprogrammer, at en kompetent censor må søges indenfor universitetets egen lærerstab.

§ 6. stk. 1. Udvalget betragter udarbejdelsen af en videnskabelig afhandling som licentiatstudiets væsentligste del. Findes afhandlingen ikke tilfredsstillende, kan den studerende ikke indstille sig til den afsluttende prøve, ligesom han kun med særlig tilladelse bør kunne påbegynde andre licentiatstudier.

§ 6. stk. 2. Hensigten med denne bestemmelse er det ønskelige i, at de licentiatstuderende forfatter deres afhandlinger på et af hovedsprogene.

§ 7. stk. 3. Når man har foreslået, at der gives fakultetet eller fagrådet adgang til at kræve den afsluttende prøve suppleret eller erstattet med en offentlig forelæsning, skyldes det et fra nogle fakulteter udtalt ønske om ikke at være bundet til den traditionelle eksamensform, hvor afgørende vægt lægges på undersøgelsen af visse kundskabers tilstedeværelse.

Såfremt et fakultet benytter sig af denne adgang, bør afholdelsen af en sådan forelæsning af nærliggende grunde være obligatorisk ved det pågældende licentiatstudium.

Efter at Konsistorium i møde den 11. december 1968 havde tiltrådt forslaget, videre sendtes det under 12. december s.å. til ministeriet med rektors tilslutning, idet det bemærkedes, at der ikke var enighed mellem de humanistiske fakulteter om hovedfagseksamen (cand.phil.) under den sproglig-historiske skoleembedseksamen kunne betragtes som en afsluttende eksamen efter udkastets § 2, stk. 1. Endvidere bemærkedes, at man var bekendt med, at det omhandlede forslag for tiden forhandlede med Aarhus og Odense universiteter.

Under 26. februar 1969 afgav universitetet imidlertid en fornyet indstilling om, at der snarest udstedtes anordning i overensstemmelse med det indsendte udkast gældende for Københavns universitet alene, idet der stadig ikke kunne opnås enighed mellem universiteterne om, at cand. phil.-eksamen skulle gælde for en afsluttende eksamen.

Efter at ministeriet ved skrivelse af 2. juni 1969 havde forhørt sig om, hvor vidt indførel-

sen af licentiatgraden ville få indflydelse på de nye bestemmelser om erhvervelse af doktorgraden og efter at universitetet ved skrivelse af 13. juni s.å. havde benægtet dette, udstedtes følgende:

»Kgl. anordning af 19. august 1969 om licentiatgraden ved universiteterne.

§ 1.

Universiteterne har ret til at tildele følgende licentiatgrader og de, der har erhvervet licentiatgraden, har ret til at betegne sig som anført:

den teologiske licentiatgrad, *licentiat(a) theologiae (lic. theol.)*,

den juridiske licentiatgrad, *licentiat(a) juris (lic. jur.)*,

den statsvidenskabelige licentiatgrad, *licentiat(a) politicae (lic. polit.)*,

den forsikringsvidenskabelige licentiatgrad, *licentiat(a) actuariae (lic. act.)*,

den statistiske licentiatgrad, *licentiat(a) statisticae (lic. stat.)*,

den økonomiske licentiatgrad, *licentiat(a) oeconomicae (lic. oecon.)*,

den sociologiske licentiatgrad, *licentiat(a) sociologiae (lic. soc.)*,

licentiatgraden i statskundskab, *licentiat(a) scientiarum politicarum (lic. scient. pol.)*,

den medicinske licentiatgrad, *licentiat(a) medicinae (lic. med.)*,

den filosofiske licentiatgrad, *licentiat(a) philosophiae (lic. phil.)*,

den psykologiske licentiatgrad, *licentiat(a) psychologiae (lic. psych.)* og

den naturvidenskabelige licentiatgrad, *licentiat(a) scientiarum (lic. scient.)*.

Stk. 2. Licentiatgraden tildeles som anerkendelse af videnskabelig modenhed og indsigt.

§ 2.

Enhver, der har bestået en afsluttende universitetseksamen eller erhvervet en magistergrad, er berettiget til at lade sig indskrive ved universiteterne som licentiatstuderende, hvis han af et fakultet eller fagråd har fået godkendt et studieprogram.

Stk. 2. Universiteterne er efter indhentet udtalelse fra det pågældende fakultet eller fagråd berettiget til at lade andre end de i stk. 1 nævnte personer få adgang til at indskrive sig som li-

centiatstuderende, når de pågældende skønnes at have de nødvendige, almindelige faglige forudsætninger for studiet.

Stk. 3. Fakultetet eller fagrådet kan bestemme, at der skal afholdes prøver til konstatering af, om den, der ønsker at indskrive sig som licentiatstuderende, og som ikke er kandidat eller magister i det fag eller fagområde, hvori licentiatgraden ønskes tildelt, har de nødvendige forudsætninger for at gennemføre licentiatstudiet.

Stk. 4. Universiteterne er efter indhentet udtalelse fra det pågældende fakultet eller fagråd berettiget til at afvise personer, der ønsker at indskrive sig som licentiatstuderende, såfremt der ikke ved det pågældende universitet er ansat nogen universitetslærer, som man mener at kunne pålægge at bedømme det forelagte studieprogram, eller såfremt de for studiets gennemførelse fornødne hjælpemidler ikke kan stilles til rådighed.

§ 3.

Når indskrivning til licentiatstudiet efter de i § 2, stk. 1 og 2 givne regler har fundet sted, skal det pågældende fakultet eller fagråd blandt de heltidsansatte universitetslærere udpege en eller flere vejledere for den licentiatstuderende.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan fakultetet eller fagrådet anmode andre videnskabsmænd om at fungere som vejledere.

§ 4.

Licentiatstudiets varighed er indtil 3 år.

§ 5.

Efter fakultetets eller fagrådets bestemmelse kan der ud over den individuelle vejledning af de enkelte licentiatstuderende etableres en fælles undervisning af disse på områder, hvor dette skønnes ønskeligt.

Stk. 2. Fakultetet eller fagrådet kan i særlige tilfælde tillade, at en eller flere afhandlinger indleveres til bedømmelse i henhold til §§ 6-7, uden at forfatteren forinden har været indskrevet som licentiatstuderende og har gennemgået et licentiatstudium i henhold til §§ 3-5.

Stk. 3. Fakultetet eller fagrådet kan bestemme, at der under licentiatstudiet skal afholdes prøver inden for den licentiatstuderendes arbejdsområde.

Stk. 4. Sådanne prøver tilrettelægges af vejlederne og finder sted under medvirken af en af fakultetet eller fagrådet valgt censor, der så vidt muligt ikke tilhører det pågældende universitets lærerstab. Det kan af fakultetet eller fagrådet bestemmes, at vejlederne og censor på grundlag af deres bedømmelse af resultatet af disse prøver afgiver indstilling til fakultetet eller fagrådet om, hvorvidt den pågældende bør have adgang til at fortsætte licentiatstudiet.

§ 6.

Ved studiets afslutning skal den licentiatstuderende aflevere en af vedkommende personligt udarbejdet afhandling inden for studieprogrammets hovedområde.

Stk. 2. Fakultetet eller fagrådet kan tillade to eller flere licentiatstuderende at samarbejde om udarbejdelsen af en fælles licentiatafhandling. Dette forudsætter dog, at den enkeltes arbejdsresultat kan gøres til genstand for separat bedømmelse.

Stk. 3. Afhandlingen indleveres på det sprog, der aftales mellem vejlederen og den licentiatstuderende.

Stk. 4. Til at bedømme afhandlingen ned sætter fakultetet eller fagrådet et udvalg bestående af indtil 3 sagkyndige, hvoraf mindst en skal være lærer ved det pågældende universitet og mindst en skal være vejleder.

§ 7.

Bedømmelsesudvalget afgiver til fakultetet eller fagrådet indstilling om, hvorvidt afhandlingen kan anses for tilfredsstillende.

Stk. 2. Såfremt fakultetet eller fagrådet tilslutter sig en indstilling om, at afhandlingen er utilfredsstillende, kan den studerende hverken fortsætte studiet eller få adgang til et nyt licentiatstudium uden særlig tilladelse meddelt af konsistorium ved det universitet, hvor studiet ønskes.

Stk. 3. Såfremt fakultetet eller fagrådet tilslutter sig en indstilling om, at afhandlingen kan anses for tilfredsstillende, skal den studerende inden for en af fakultetet eller fagrådet fastsat frist, indstille sig til en afsluttende prøve inden for den licentiatstuderendes arbejdsom-

råde. Denne prøve kan efter fakultetets eller fagrådets bestemmelse være skriftlig eller mundtlig eller begge dele. Tilrettelæggelsen og bedømmelsen af denne prøve foretages af det i § 6, stk. 4 nævnte udvalg.

Stk. 4. Om udfaldet af denne prøve gør bedømmelsesudvalget indstilling til fakultetet eller fagrådet. Finder fakultetet eller fagrådet at prøven ikke er bestået tilfredsstillende, har den studerende ret til at underkaste sig en omprøve inden for en af fakultetet eller fagrådet fastsat frist. Hvis heller ikke denne omprøve findes tilfredsstillende, finder reglen i stk. 2 tilsvarende anvendelse. Findes prøven eller omprøven tilfredsstillende bestået, udsteder fakultetet eller fagrådet et bevis for licentiatgradens erhvervelse, hvori angives det emne, den pågældendes studier særlig har omfattet.

Stk. 5. Fakultetet eller fagrådet kan bestemme, at den afsluttende prøve i visse licentiatstudier skal suppleres med eller erstattes af en offentlig forelæsning over et opgivet eller godkendt emne inden for den licentiatstuderendes arbejdsområde. I sådanne tilfælde underkastes forelæsningen en bedømmelse af udvalget; denne indgår under eller træder i stedet for bedømmelsen af den afsluttende prøve.

§ 8.

Nærmere regler vedrørende de enkelte licentiatstudier fastsættes af undervisningsministeriet efter indstilling fra universiteterne.

§ 9.

Undervisningsministeren bemyndiges til at dispensere fra de i anordningen indeholdte bestemmelser.

§ 10.

Anordningen træder i kraft den 1. september 1969.

Stk. 2. Anordning nr. 215 af 20. juni 1955 om den teologiske licentiatgrad ved Københavns og Aarhus universiteter og bekendtgørelse nr. 216 af 21. juni 1955 om nærmere bestemmelser til gennemførelse af kgl. anordning af 20. juni 1955 om den teologiske licentiatgrad ved Københavns og Aarhus universiteter ophæves.

C. Ændring af anordning om adgang til at studere og tage eksaminer ved universiteterne

(J.nr. 160 A/69)

Planlægningsrådet for de højere uddannelser indstillede ved skrivelser af 27. marts og 20. maj 1969 til ministeriet, at der åbnedes adgang for teknikumingeniører og dimittender med højere handelseksamen til at studere og tage eksaminer ved universiteterne.

I den anledning anmodede ministeriet ved skrivelse af 4. juni 1969 universitetet om en udtalelse og vedlagde et af ministeriet udarbejdet udkast til ændring af anordning om adgang til at studere og tage eksaminer ved universiteterne af 5. maj 1967 § 1.

Efter at sagen havde været forelagt fakulteterne og immatrikulationsudvalget afgav universitetets rektor under 8. juli 1969 følgende erklæring til ministeriet:

»I anledning af ministeriets skrivelse af 4. juni d.å. (3. afd. 1.kt. 40-0-1/69) vedrørende adgang til at studere og tage eksaminer ved universiteterne for henholdsvis teknikumingeniørerne og dimittender med højere handelseksamen skal man meddele, at man fra Københavns universitets side kan tilslutte sig ministeriets tilslutning til planlægningsrådets indstillinger således at:

1) enhver, der har bestået adgangseksamen fra teknika efter bekendtgørelserne 319-323 af 8. september 1966, herunder teknikumingeniører, der er begyndt deres uddannelse efter den gamle ordning, men har fuldført under den ny ordning, er berettiget til at indskrives ved Københavns universitet;

2) enhver, der har bestået højere handelseksamen er berettiget til at indskrives ved det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet, dog under forudsætning af, at det økonomiske og juridiske fakultet ved Aarhus universitet indtager samme stilling til spørgsmålet.

Man skal dog henlede opmærksomheden på, at den i § 1, stk. 3 i udkast til anordning åbnede adgang til at kræve tillægsprøver eventuelt vil blive bragt i anvendelse, idet man overfor de to nævnte grupper studerende vil følge den prak-

sis, der anvendes overfor studerende immatrikuleret i henhold til § 1, st. 1b og 1c.

De tillægsprøver, der eventuelt vil kræves, er matematik for dimittender med højere handelseksamen, der ønsker at studere statsvidenskab eller sociologi og sprog for teknikumingeniører, der ønsker at studere under det teologiske, det rets- og statsvidenskabelige eller det filosofiske fakultet.

Teknikumingeniører, der indskrives ved det lægevidenskabelige fakultet må gennemgå præmedicinsk uddannelse«.

Efter yderligere forhandlinger mellem universiteterne i Aarhus og København og ministeriet udstedtes følgende:

Kgl. anordning af 10. oktober 1969 om ændring af § 1 i anordning om adgang til at studere og tage eksaminer ved universiteterne.

»I anordning nr. 148 af 5. maj 1967 om adgang til at studere og tage eksaminer ved universiteterne affattes § 1 således:

§ 1.

Berettiget til at indskrives (immatrikuleres) som student ved universiteterne er enhver, som

- a) har bestået dansk studentereksamen, herunder afgangseksamen fra forsvarrets gymnasiums 2. afdeling eller
- b) har bestået afgangseksamen fra Danmarks tekniske Højskole, Danmarks Ingeniørakademi, Danmarks farmaceutiske Højskole, tandlægehøjskolerne, Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole eller fra teknika efter bekendtgørelserne nr. 319-323 af 8. september 1966, almen erhvervsøkonomisk eksamen, diplomprøve efter erhvervsøkonomiske specialstudier, erhvervssproglig afgangseksamen eller erhvervssproglig diplomprøve fra handelshøjskolerne, lærereksamen, eksamen fra Danmarks Biblioteksskole eller har opnået afgangsbevis fra arkitektskolen ved Det kongelige Akademi for de skønne Kunster eller Arkitektskolen i Århus eller

c) i et fremmed land, med hvilket Danmark har truffet en aftale om gensidig anerkendelse af adgangsbrevise, har bestået en eksamen, der giver adgang til indskrivning ved universitetet eller en til universitetet svarende højere læreanstalt i det pågældende land.

Stk. 2. Berettiget til at indskrives som student ved de rets- og statsvidenskabelige faggrupper under Københavns universitet og ved de økonomiske og juridiske faggrupper under Aarhus universitet er endvidere enhver, som har bestået højere handelseksamen.

Stk. 3. Ved de enkelte studier kan de faglige myndigheder under hensyn til arten af den studerendes adgangsgivende eksamen i fornø-

dent omfang kræve tillægsprøver i de for studiet relevante fag. I de tilfælde, hvor der kræves tillægsprøver, som ikke findes blandt de for studerende med studentereksamen ved universiteterne etablerede tillægsprøver, kan den studerende henvises til at erhverve sig de fornødne kundskaber uden for universitetet.

Stk. 4. I de i stk. 1, c) nævnte tilfælde kan immatrikulationen, hvis plads- eller undervisningsforhold gør det påkrævet, af det pågældende universitet begrænses til kun at give adgang til at studere og tage eksaminer inden for bestemte fagområder.

§ 2.

Anordningen træder i kraft den 15. oktober 1969.

D. Overgangsordning for det juridiske studium

(J.nr. 203/69)

Under 18. marts 1969 afgav det rets- og statsvidenskabelige fakultet følgende indstilling:

»Ved kgl. anordning nr. 288 af 21. juli 1966 om juridisk embedseksamen ved Københavns og Århus Universiteter gennemførtes en indgribende ændring af det juridiske studiums 1. del. Denne blev delt i 2 årsprøver, og faget borgerlig ret blev erstattet med et væsentlig mindre fag, indledning til formueretten, mens person-, familie- og arveret blev flyttet fra 2. del til 1. del. Ændringen var ønsket af mange grunde. De vigtigste var: Man ønskede en stopekseksamen tidligst muligt i studiet. Årsprøvesystemet tillod en fast tilrettelæggelse af studiet og undervisning på små hold. Studiet forkortedes dels ved, at person-, familie- og arveretten flyttedes til 1. del, dels ved den større effektivitet i studiets 2 første år.

For 2. dels vedkommende medførte anordningen af 21. juli 1966 ingen væsentlige ændringer, bortset fra den, der fulgte af, at person-, familie- og arveret blev flyttet til 1. del. Det skyldtes, at den undervisningsform, som ville være en følge af den nye 1. dels ordning, var så klart et brud med traditionerne, at man ønskede at indhente erfaringer, inden reformen førtes videre. I anordningens § 4, stk. 3, indførtes dog en bestemmelse om, at fakultetet

kan bestemme, at prøverne i strafferet og retspleje skal eller kan afholdes i en tidligere eksamenstermin end prøverne i formueret. Herved var det forudsat, at man uden ny ændring i anordningen kunne beslutte sig til at indføre en 3. årsprøve, omfattende strafferet og retspleje.

De indtil nu indhøstede erfaringer for undervisningen ved de 2 første årsprøver viser, at undervisning i små hold og opdeling af de store eksaminer er et fremskridt. Allerede af den grund er det åbenbart, at de juridiske fakulteter må tage spørgsmålet om en videregående reform af studiet op til fornyet drøftelse. Hertil er imidlertid kommet, at der fra mange sider, herunder fra Juristforbundets uddannelsesudvalg, er fremkommet tanker om en mere radikal ændring af studiet, især i retning af en specialisering i studiets senere semestre. De to universiteters juridiske afdelinger nedsatte derfor i efteråret 1968 et fællesudvalg til at drøfte en ny studieordning.

Fællesudvalget har drøftet en række spørgsmål af betydning for mere langsigtede reformer af studiet. Udvalget har imidlertid tillige været nødsaget til at tage særligt hensyn til dem, der nu studerer ved 2. del, og til dem, der inden en mere langsigtet reform kan træde i kraft, af-

lægger 1. dels prøver. For disse studerende er en overgangsordning bydende nødvendig. Dette er et særligt problem i København, hvor man må regne med, at 12-1400 studerende for øjeblikket læser til den gældende 2. del.

I den københavnske fakultetsafdeling har der været enighed om at søge problemet løst efter følgende retningslinier:

For de studerende, der allerede er i gang med 2. dels studiet i henhold til anordningen af 19. januar 1956 med senere ændringer, bør der fortsat være adgang til at indstille sig til den nuværende samlede 2. del.

Studerende, som i sommeren 1969 eller ved en senere eksamenstermin, tager 1. del efter anordningen af 1956 eller 2. årsprøve efter anordningen af 1966, bør gå til 3. årsprøve i proces og strafferet og 4. årsprøve i formueret, jfr. anordningen af 1966, § 4, stk. 3. Den skriftlige prøve i bedømmelse af et konkret retstilfælde bør aflægges samtidig med årsprøven i formueret og kan ikke tages om særskilt. Det alternative fag bør – som hidtil – kunne aflægges efter 1. årsprøve og senest samtidig med de valgfrie kurser. Medmindre vedkommende student helt undtagelsesvis allerede før sommeren 1969 måtte have aflagt prøve i et sådant kursusfag i henhold til anordningen af 1966 § 6 aflægges efter årsprøven i formueret.

Studerende, der allerede studerer ved den nuværende 2. del, og som ikke ønsker at indstille sig til den samlede prøve efter anordningen af 1956 med senere ændringer, bør kunne vælge at indstille sig til prøve i henholdsvis proces og strafferet og i formueret, i hvilken orden de ønsker. Prøven i bedømmelsen af et konkret retstilfælde kan efter den studerendes valg aflægges samtidig med hver af de to nævnte prøver.

Omprøve i bedømmelsen af et konkret retstilfælde kan aflægges enten samtidig med aflæggelsen af den endnu ikke aflagte af de nævnte to prøver eller samtidig med nedennævnte prøve i person-, familie- og arveret eller samtidig med oprøve i en af prøverne i proces og strafferet eller i formueret.

For den gruppe af de nuværende 2. dels studerende, som har taget 1. del efter anordningen af 1956 med senere ændringer, bør der – hvad enten de indstiller sig til 2. del samlet eller delt

– tillige være adgang til at indstille sig til en særskilt prøve i person-, familie- og arveret. Denne prøve bør være mundtlig.

Den hidtidige valgfrihed med hensyn til, hvornår de særlige kursusprøver skal aflægges, bør bevares uændret for studerende, der allerede studerer til 2. del.

Bærende for den foreslåede ordning har været, at man ikke på det foreliggende grundlag har ønsket at indføre andre ændringer end dem, som alle anser for gavnlige, nemlig opdeling af studiet og tilvejebringelse af grundlag for en fastere tilrettelæggelse af undervisningen. Den foreslåede ændring vil således ikke medføre nogen ændring i studiets indhold og heller ikke i antallet af karakterer og vægten mellem skriftlige og mundtlige karakterer.

Gennemførelsen af den ønskede overgangsordning vil kræve følgende ændringer i anordningen nr. 288 af 21. juli 1966:

§ 9, stk. 1 ændres således, at den får følgende ordlyd: »Deleksaminer og årsprøver skal aflægges i den i §§ 2-4 anførte rækkefølge. Fakultetet kan bestemme, at de i § 6 nævnte prøver kan eller skal aflægges efter 2. del. Den særlige prøve i henhold til § 5 aflægges efter 1. årsprøve og – efter fakultetets bestemmelse – enten senest samtidig med 2. del eller senest samtidig med den sidste af de i § 6 nævnte kursusprøver. Den studerende kan indstille sig til 1. årsprøve, forinden han har bestået den almindelige filosofiske prøve«.

Til § 16 føjes følgende nye stk. 4: »Fakultetet kan bestemme, at studerende, som før 1. september 1969 har aflagt 1. del efter anordning af 19. januar 1956 med senere ændringer eller 2. årsprøve efter nærværende anordnings § 3, kan aflægge særskilt prøve i henholdsvis strafferet og proces og i formueret, jfr. nærværende anordnings § 4, stk. 3, at den i § 9 fastlagte orden for aflæggelse af deleksaminer og prøver ikke skal gælde for denne gruppe studerende, samt at prøven i person-, familie- og arveret for studerende, der har taget 1. del efter anordningen af 1956 med senere ændringer, kan aflægges særskilt og som mundtlig prøve«.

Når reglerne i § 9, 2. og 3. pkt. er formuleret som en bemyndigelse til fakultetet, skyldes det ønsket om, at de to fakulteter på dette punkt

får mulighed for at følge forskellig fremgangsmåde.

For at kunne gennemføre den praktiske tilrettelæggelse af den ovenfor skitserede overgangsløsning vil det være nødvendigt, at anordningsændringerne gennemføres i så god tid som muligt inden 1.9. 1969, og man skal derfor tillade sig at henstille at anordningsændringen fremmes mest muligt.

Det tilføjes, at man er indforstået med, at de med den intensere undervisning følgende udgifter kan holdes inden for den bevilling, der for finansåret 1969/70 ventes tildelt Københavns Universitet.

Efter at indstillingen var tiltrådt af konsistorium i møde den 19. marts 1969, videresendtes den til ministeriet under 26. marts s.å. med rektors tilslutning.

Herefter udstedtes følgende:

»Kgl. Anordning af 24. juli 1969 om ændring af anordning om juridisk embedseksamen ved Københavns og Aarhus universiteter.

§ 1.

I anordning nr. 288 af 21. juli 1966 om juridisk embedseksamen ved Københavns og Aarhus universiteter foretages følgende ændringer:

1. § 9, stk. 1, affattes således:

»§ 9. Deleksaminer og årsprøver skal aflægges i den i §§ 2-4 anførte rækkefølge. Fakultetet kan bestemme, at de i § 6 nævnte prøver kan eller skal aflægges efter 2. del. Den særlige prøve i henhold til § 5 aflægges efter 1. årsprøve og – efter fakultetets bestemmelse – enten senest samtidig med 2. del eller senest samtidig med den sidste af de i § 6 nævnte kursusprøver. Den studerende kan indstille sig til 1. årsprøve forinden han har bestået den almindelige filosofiske prøve«.

2. I § 16 tilføjes som nyt stk. 4:

»Stk. 4. Fakultetet kan bestemme, at studerende, som før 1. september 1969 har aflagt 1. del efter anordning nr. 13 af 19. januar 1956 med senere ændringer eller 2. årsprøve efter nærværende anordnings § 3, kan aflægge særskilt prøve i henholdsvis strafferet og proces og i formueret, jf. nærværende anordnings § 4, stk. 3, at den i § 9 fastlagte orden for aflæggelse af deleksaminer og prøver ikke skal gælde for denne gruppe studerende, samt at prøven i person-, familie- og arveret for studerende, der har taget 1. del efter anordningen af 1956, kan aflægges særskilt som mundtlig prøve«.

§ 2.

Anordningen træder i kraft den 1. september 1969«.

E. Ændring af anordning om den statsvidenskabelige eksamen ved det rets- og statsvidenskabelige fakultet

(J.nr. 163 B/68)

Under 12. juni 1968 afgav det rets- og statsvidenskabelige fakultet indstilling om følgende ændringer af anordningen om den statsvidenskabelige eksamen samt motivering for disse:

»Forslag til ændring af anordningen om den statsvidenskabelige eksamen ved Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet.

§ 7, stk. 3 og 4, ændres til:

Prøverne i den juridiske faggruppe og i statistik kan aflægges i tidligere eksamenstermin end de øvrige prøver. Den, der har aflagt prøve i de juridiske fag eller i statistik før den afsluttende eksamen, har adgang til at tage prøverne om efter de almindelige regler.

Den, der har bestået 2. del og har aflagt prøve i de juridiske fag eller i statistik i en tidligere eksamenstermin, kan, hvis han ønsker at tage eksamen om, nøjes med at underkaste sig ny prøve i fagene ved den afsluttende eksamen. Tilsvarende gælder for den, der i en tidligere eksamenstermin har aflagt prøve i de juridiske fag eller statistik og derefter har påbegyndt den afsluttende eksamen, men ikke har bestået.

I § 10, stk. 8, tilføjes efter første punktum:

Prøverne i statistik kan dog, efter reglerne i § 7, stk. 3 og 4, aflægges i en tidligere eksamenstermin.

§ 13, stk. 1 ændres til: 18. oktober 1956, 4. maj 1957 og 18. marts 1964. Statsvidenskabelig eksamen efter de nye regler afholdes første gang vinteren 1969«.

»*Motivering for ændringsforslag* til anordningen om den statsvidenskabelige eksamen ved Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet.

Gennemførelse af nærværende ændringsforslag vil åbne mulighed for, at statsvidenskabelige kandidater kan lade sig eksaminere i obligatorisk teoretisk statistik i en tidligere eksamenstermin end den, hvor man indstiller sig til afsluttende statsvidenskabelig eksamen.

De fleste kandidater følger forelæsninger, opgaveregning og obligatoriske øvelser i teoretisk statistik i de første 3–4 semestre af deres 2. dels studium. Efter den nuværende eksamensordning eksamineres der først i teoretisk statistik ved den afsluttende eksamen, og på dette tidspunkt ligger de fleste kandidaters teoretisk-statistiske øvelser tre, fire eller flere semestre tilbage. Dette medfører, at mange må anvende uforholdsmæssig megen tid i deres sidste semestre af studiet til regning af statistiske opgaver, hvilket enten forlænger studietiden, eller sker på bekostning af den tid, de studerende kan anvende til fordybelse i den økonomiske teori, de udvalgte fag og den store opgave. Den foreslåede ændring må formodes at afhjælpe disse forhold, idet den vil medføre, at langt de fleste kandidater aflægger eksamen i teoretisk statistik i umiddelbar tilslutning til de teoretisk-statistiske øvelser.

Ved det økonomiske studium ved Aarhus Universitet praktiseres en ordning af karakter som den foreslåede, jvf. kgl. anordning om den økonomiske eksamen ved Aarhus Universitet af 25. maj 1964, § 8, stk. 3, og der ses ved andre universitetsstudier, således det juridiske studium og studierne under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet, en generel tendens til at udskille prøver.

I øjeblikket kan statsvidenskabelige kandidater aflægge prøve i den juridiske faggruppe for afsluttende eksamen, men indmeldelse til forudgående prøve i det juridiske fag anses som indmeldelse til den samlede 2. del, jvf. nugældende eksamensordning (kgl. anordning af 17. december 1952, senest ændret 18. marts 1964, § 7, stk. 3, 2. sætning), således at kandidaten har brugt én af de tre gange, han kan indstille sig til 2. dels eksamen, hvis han for anden gang indstiller sig til prøve i den juri-

diske faggruppe. Ved indførelse af adgang til at aflægge prøve i statistik før afsluttende eksamen ville dette system, bevaret for jura og overført på statistik, medføre, at behovet for 4. gangs eksamensdispensationer steg voldsomt. Den pågældende passus foreslås derfor strøget af anordningen, jvf. ændringsforslagets formulering til § 7, stk. 3«.

Efter at indstillingen var blevet tiltrådt af konsistorium i møde den 19. juni 1968 videre-sendes den under 21. juni 1968 til ministeriet med tilslutning fra rektor.

Ministeriet udtalte herefter i skrivelse af 19. juli 1968, at man var enig i det ønskelige i at give de studerende mulighed for at indstille sig til prøven i teoretisk statistik i en tidligere eksamenstermin end den afsluttende eksamen.

Ministeriet fandt det dog ønskeligt, at den af fakultetet foreslåede fakultative adgang til at aflægge prøve i teoretisk statistik (og jura) forud for den afsluttende eksamen ændredes til, at det gøres obligatorisk at aflægge de omhandlede prøver inden indstillingen til afsluttende eksamen.

Under 25. september 1968 afgav fakultetet en fornyet indstilling om ændring af anordningen samt nyt udkast.

Ministeriet udtalte imidlertid under 23. oktober s.å. som svar herpå:

»Det fremgår af fakultetets skrivelse, at man mener at have fulgt ministeriets henstilling med det nu fremsendte forslag. Ministeriet må imidlertid være af den opfattelse, at også det nye forslag vil bevirke en undtagelse fra den almindelige omprøveadgang.

Den nuværende anordnings § 6 nævner nemlig udtrykkeligt statistik og de juridiske fag som omfattet af 2. del, og ministeriet skal derfor henstille til overvejelse, at disse fag i stedet bliver omfattet af § 5, eventuelt som et nyt § 5, stk. 2, såfremt der skønnes at være en væsens-forskel på de øvelser og opgaver, der er omfattet af den nuværende § 5 på den ene side og på den anden side statistik samt de juridiske fag.

Man gør endvidere opmærksom på, at det nye forslags § 13, stk. 1, ville medføre en op-hævelse af den nugældende anordning, og hen-stiller i stedet, at henvisningen til denne sker i den almindelige præambel.

Ministeriet henstiller endelig, at man i forbindelse med ændringen af anordningen overvejer spørgsmålet, om og i hvilket omfang faget »indledning til formueretten«, der efter anordning om juridisk embedseksamen af 21. juli 1966 har erstattet faget »borgerlig ret« som en bestanddel af 1. del, skal ækvivalere prøven i borgerlig ret, jf. anordningens §§ 3 og 10«.

Ministeriet havde tillige udarbejdet følgende:

»Udkast til anordning om ændring af anordning om den statsvidenskabelige eksamen ved Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet.

§ 1. I anordning nr. 81 af 18. marts 1964 om den statsvidenskabelige eksamen ved Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet foretages følgende ændringer:

1. I § 5 indsættes som stk. 3:

»Kandidaten må endvidere mellem 1. og 2. del have bestået en mundtlig og en skriftlig prøve i statistik og en mundtlig prøve i fag inden for dansk ret og folkeret efter fakultetets nærmere bestemmelse. Prøverne kommer i betragtning ved eksamensbedømmelsen i overensstemmelse med § 8.«

2. § 6 affattes således:

»2. del omfatter i øvrigt følgende fag:

1) nationaløkonomi, 2) en faggruppe blandt følgende discipliner efter regler, der nærmere angives af fakultetet: afsnit af nationaløkonomien, driftsøkonomien, statistikken, sociologien, den økonomiske historie og andre til nationaløkonomi m.v. grænsende fagområder.«

3. § 7 affattes således:

»Ved 2. del afholdes 3 skriftlige prøver, nemlig 2 i nationaløkonomi og 1 i den i § 6, under punkt 2 omtalte faggruppe. Til besvarelsen af opgaverne indrømmes der ved hver prøve en tid af 4 à 6 timer efter fakultetets nærmere bestemmelse. Kandidaten underkastes kun mundtlig prøve, såfremt han ved bedømmelsen af de skriftlige opgaver, der under den i § 5, stk. 1, under punkt 3 nævnte afhandling, er fundet tilstrækkelig moden.

Der afholdes 3 mundtlige prøver, nemlig 1 i nationaløkonomi og 2 i den i § 6 under punkt 2 omtalte faggruppe.«

4. § 8, stk. 2 affattes således:

»For hver af de i § 5, stk. 1, nævnte 3 grupper af øvelser og opgaver gives en karakter. Karakteren for de statistiske øvelser beregnes som gennemsnittet af de opnåede pointstal for de to øvelsesrækker, jfr. § 5, stk. 1. Karakteren for den i § 5, stk. 1, punkt 3, nævnte afhandling forhøjes med det halve. For de i § 5, stk. 3, nævnte prøver gives en karakter

i statistik (beregnet som gennemsnittet af karakterne for henholdsvis den skriftlige og den mundtlige prøve) samt en karakter i fag inden for dansk ret og folkeret. Endvidere gives 3 karakterer i nationaløkonomi (en for hver af de skriftlige prøver og en for den mundtlige prøve), 3 karakterer i den i § 6, punkt 2, nævnte faggruppe (en for den skriftlige og en for hver af de mundtlige prøver).«

5. § 10, stk. 1-3 og 7 affattes således:

»Den, der har taget juridisk embedseksamen efter anordningerne af 13. juli 1937, 19. juli 1944, 19. januar 1956 eller 21. juli 1966 med hovedkarakteren »første karakter«, kan blive kandidat i statsvidenskab efter følgende regler:

Karakteren for borgerlig ret eller indledning til formueretten kan træde i stedet for karakteren i borgerlig ret ved 1. del og karakteren for nationaløkonomi i stedet for karakteren for den mundtlige prøve ved 1. del i dette fag.

Karakteren for den i § 5, stk. 2, under punkt 2 nævnte juridiske faggruppe kan efter kandidatens valg erstattes af en karakter for statsforfatningsret m.v. eller for formueret. I sidstnævnte tilfælde beregnes karakteren som gennemsnittet af de to karakterer i formueret. Det samme gælder med hensyn til karakteren i statsforfatningsret m.v., såfremt det drejer sig som en eksamen bestået i henhold til anordning af 19. januar 1956 eller 21. juli 1966. Ved beregning af gennemsnitskarakterer sker der i tilfælde af brøk forhøjelse til det nærmeste hele tal.

De skriftlige og mundtlige prøver ved den under § 6, punkt 2, nævnte faggruppe bortfalder.«

6. § 13, stk. 2 affattes således:

»Statsvidenskabelig eksamen efter de nye regler afholdes første gang vinteren 1969 og eksamen efter de hidtil gældende regler sidste gang i vinteren 1971.«

§ 2. Denne anordning træder i kraft den 1. december 1968.«

Ved skrivelse af 30. oktober s.å. til ministeriet hvori fakultetet tilsluttede sig det af ministeriet udarbejdede ændringsforslag, anførtes sluttelig følgende bemærkning til dette:

»Man skal dog foreslå, at ordet »bestået« i ministeriets udkast under § 1, 2. linie i stk. 1, ændres til »aflagt«, idet der måske i ordet »bestået« kunne indfortolkes et ikke tilsigtet krav om at kandidaten gennemførte statistikprøven med et pointtal på mindst 10,00 svarende til det gennemsnitlige minimumskrav for statsvidenskabelig eksamen, jfv. anordningens § 9.

Vedrørende ministeriets henstilling om i forbindelse med den stedfindende ændring af ordningen at overveje spørgsmålet om at lade »indledning til formueretten« erstatte faget »borgerlig ret«, skal man meddele, at afdelingen allerede forinden modtagelse af ministeriets skrivelse havde besluttet at tage stilling til dette spørgsmål i forbindelse med foregående overvejelser om en langt mere gennemgribende revision af det statsvidenskabelige studium. Man skal derfor henstille, at dette spørgsmål ikke søges løst i forbindelse med nærværende anordningsændring, som man af hensyn til afviklingen af den forestående eksamen i teoretisk statistik efter de nye retningslinier lægger vægt på vil kunne træde i kraft på det af ministeriet foreslåede tidspunkt 1. december 1968.

Herefter udstedtes følgende:

»Kgl. anordning af 10. januar 1969 om ændring af anordning om den statsvidenskabelige eksamen ved Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet.

§ 1.

I anordning nr. 81 af 18. marts 1964 om den statsvidenskabelige eksamen ved Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet foretages følgende ændringer:

1. I § 5 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Kandidaten må endvidere mellem 1. og 2. del have aflagt en mundtlig og en skriftlig prøve i statistik og en mundtlig prøve i fag inden for dansk ret og folkeret efter fakultetets nærmere bestemmelse. Prøverne kommer i betragtning ved eksamensbedømmelsen i overensstemmelse med § 8«.

2. I § 4 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Såfremt 1. del af økonomisk eksamen er aflagt efter anordning om ændring af anordning om den økonomiske eksamen ved Aarhus universitet af 10. januar 1969, træffer fakultetet bestemmelse om, i hvilket omfang der kræves tillægsprøve i de juridiske fag«.

3. § 6 affattes således:

»§ 6. 2. del omfatter i øvrigt følgende fag:

1) nationaløkonomi, 2) en faggruppe blandt følgende discipliner efter regler, der nærmere angives af fakultetet: afsnit af nationaløkonomien, driftøkonomien, statistikken, sociologien, den økonomiske historie og andre til nationaløkonomi m.v. grænsende fagområder«.

4. § 7 affattes således:

»§ 7. Ved 2. del afholdes 3 skriftlige prøver, nemlig 2 i nationaløkonomi og 1 i den i § 6, under punkt 2 omtalte faggruppe. Til besvarelsen af opgaverne indrømmes der ved hver prøve en tid af 4 à 6 timer efter fakultetets nærmere bestemmelse. Kandidaten underkastes kun mundtlig prøve, såfremt han ved bedømmelsen af de skriftlige opgaver, der under den i § 5, stk. 1, under punkt 3 nævnte afhandling, er fundet tilstrækkelig moden.

Stk. 2. Der afholdes 3 mundtlige prøver, nemlig 1 i nationaløkonomi og 2 i den i § 6 under punkt 2 omtalte faggruppe«.

5. § 8, *stk. 2*, affattes således:

Stk. 2. For hver af de i § 5, stk. 1, nævnte 3 grupper af øvelser og opgaver gives en karakter. Karakteren for de statistiske øvelser beregnes som gennemsnittet af de opnåede pointstal for de to øvelsesrækker, jfr. § 5, stk. 1. Karakteren for den i § 5, stk. 1, punkt 3, nævnte afhandling forhøjes med det halve. For de i § 5, stk. 3, nævnte prøver gives en karakter i statistik (beregnet som gennemsnittet af karaktererne for henholdsvis den skriftlige og den mundtlige prøve) samt en karakter i fag inden for dansk ret og folkeret. Endvidere gives 3 karakterer i nationaløkonomi (en for hver af de skriftlige prøver og en for den mundtlige prøve), 3 karakterer i den i § 6, punkt 2, nævnte faggruppe (en for den skriftlige og en for hver af de mundtlige prøver)«.

6. § 10, *stk. 1-3*, affattes således:

»*Stk. 1.* Den, der har taget juridisk embeds-eksamen efter anordningerne af 13. juli 1937, 19. juli 1944, 19. januar 1956 eller 21. juli 1966 med hovedkarakteren »første karakter«, kan blive kandidat i statsvidenskab efter følgende regler:

Stk. 2. Karakteren for borgerlig ret eller indledning til formueretten kan træde i stedet for karakteren i borgerlig ret ved 1. del og karakteren for nationaløkonomi i stedet for karakteren for den mundtlige prøve ved 1. del i dette fag.

Stk. 3. Karakteren for den i § 5, stk. 2, under punkt 2 nævnte juridiske faggruppe kan efter kandidatens valg erstattes af en karakter for statsforfatningsret m.v. eller for formueret. I sidstnævnte tilfælde beregnes karakteren som

gennemsnittet af de to karakterer i formueret. Det samme gælder med hensyn til karakteren i statsforfatningsret m.v., såfremt det drejer sig om en eksamen bestået i henhold til anordning af 19. januar 1956 eller 21. juli 1966. Ved beregning af gennemsnitskarakterer sker der i tilfælde af brøk forhøjelse til det nærmeste hele tal.

7. § 10, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. De skriftlige og mundtlige prøver

ved den under § 6, punkt 2, nævnte faggruppe bortfalder«.

§ 2.

Anordningen træder i kraft den 15. januar 1969.

§ 3.

Statsvidenskabelig eksamen efter de nye regler afholdes første gang vinteren 1969 og eksamen efter de hidtil gældende regler sidste gang i vinteren 1971.«

F. Overgangsbestemmelser for statsvidenskabelig eksamen

(J.nr. 203/69)

Efter indstilling fra det rets- og statsvidenskabelige fakultet og universitetets rektor godkendte ministeriet i henhold til kgl. resolution af 6. oktober 1969, »at 2. del af statsvidenskabelig eksamen efter fakultetets nærmere bestemmelse for eksamensterminen vinteren 1969-70 opdeles i flere tidsmæssigt adskilte prøver un-

der forudsætning af, at prøvernes antal og art samt karakterernes antal og vægt er som fastsat i anordning nr. 81 af 18. marts 1964 om den statsvidenskabelige eksamen ved Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet, således som den er ændret ved anordning nr. 12 af 10. januar 1969.

G. Kandidateksamen i sociologi

(J.nr. 180/68)

Under 22. maj 1968 afgav det rets- og statsvidenskabelige fakultet indstilling om at indføre kandidateksamen i sociologi vedlagt følgende motivering samt udkast til anordning:

»Det rets- og statsvidenskabelige fakultet har fundet det ønskeligt at der åbnes adgang ved fakultetet til at opnå en kandidateksamen i sociologi. En væsentlig motivering herfor har været den betydelige tilstrømning til magisterkonferensstudiet i sociologi (fra 50 til 100 nye studerende pr. år fra 1963 til 1967) samt de nyeste prognoser efter hvilke tilgangen i de nærmest følgende år vil ligge på omkring 100.

Magisterkonferensen er opbygget med det hovedsigte at uddanne forskere. Som et supplement hertil har man ønsket at opbygge en kandidateksamen med et noget stærkere praktisk sigte. Denne kandidateksamen agtes opbygget således:

Studiet deles i to dele: 1. del, der er normeret til 2 år og 2. del der er normeret til 3 år, altså en samlet normeret studietid på 5 år.

Ved 1. del er fagene de samme som nu for magisterkonferensstuderende, således at magisterkonferensstuderende og kandidatgradstuderende kan følge den samme undervisning. Ved 2. del er de 3 års studietid normeret til 24 studieenheder. En studieenhed er det, som kan gennemgås på basis af et semesters forelæsningsserie à 4 timer pr. uge eller ca. 700 sider normal verbal tekst, med reduktion af sidetalskravene for matematiserede tekster eller emner. Som en studieenhed regnes også et seminar, der anslås at være tilsvarende arbejdskrævende. Den nedenfor omtalte afhandling er skønsmæssigt vurderet til 3 studieenheder. Af disse 24 enheder er 16 foreslået som obligatoriske, 8 som valgfrie dog med visse begrænsninger i valgfriheden, som nærmere omtalt nedenfor«.

»Udkast til anordning om den sociologiske eksamen ved Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet.

§ 1. Ved Københavns Universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet afholdes en sociologisk eksamen, bestående af to dele, 1. og 2. del. I forbindelse hermed afholdes prøver i de nedenfor foreskrevne kurser m.v. Begge dele af eksamen afholdes to gange om året. Hver del kan tages om for sig, dog kun i den anordnede rækkefølge.

Stk. 2. Den, som har bestået eksamen i sociologi, betegnes som kandidat i sociologi (candidatus scientiarum socialium).

I. 1. Del.

§ 2. Den sociologiske eksamens 1. del omfatter følgende fag:

- 1) almindelig sociologi
- 2) sociologisk metodik
- 3) det danske samfund
- 4) demografi
- 5) socialpsykologi.

§ 3. Den, der indstiller sig til 1. del, må fremlægge attest for 1) på tilfredsstillende måde at have besvaret 4 skriftlige opgaver i sociologi, 2) på tilfredsstillende måde at have deltaget i a) øvelser i sociologisk metodik og b) øvelser i praktisk statistik samt 3) såfremt vedkommende ikke er student af matematisk-naturvidenskabelig linie, at have bestået en prøve i matematik.

§ 4. Den, der ved første del af statsvidenskabelig eksamen i statskundskab eller eksamen i forsikringsvidenskab og statistik ved prøven i faget statistik har opnået karakteren 10 eller derover, og den, der ved økonomisk eksamen ved prøverne i faget alm. samfundsbeskrivelse har opnået gennemsnitskarakteren 10 eller derover, er fritaget for at underkaste sig prøve i faget: Det danske samfund.

Stk. 2. Den, der ved anden del af de nævnte eksaminer ved laboratorieøvelser i statistik har opnået karakteren 10 eller derover, er fritaget for øvelser i praktisk statistik; denne fritagelse medfører tillige fritagelse for prøven i matematik. Også studerende, der ved andre prøver har dokumenteret tilfredsstillende kundskaber i matematik, kan af fakultetet fritages for prøven i matematik.

II. 2. Del.

§ 5. 2. del omfatter 24 studieenheder, af hvilke 16 er obligatoriske og 8 er valgfrie. En studieenhed er det, som gennemgås i et normalt semester med 4 timers ugentlig undervisning, eller som svarer hertil.

§ 6. De 16 obligatoriske studieenheder er følgende:

A. Forelæsninger	antal enheder
1) Sociologisk teori I, II.....	2
2) Sociologiske metoder I, II.....	2
3) Social differentiering eller social udvikling.....	1
4) Familiesociologi eller lokalsamfundsanalyse.....	1
5) Organisations-sociologi I.....	1
6) Massekommunikation og offentlig mening.....	1
7) Social kontrol og afvigende adfærd I, II.....	2
8) Grundkursus i statistik (Statistik I)	1

B. Øvelser (kurser og afhandling)

1) Statistik.....	1
2) Sociologisk seminar.....	1
3) Afhandling.....	3
Ialt...	16

§ 7. De 8 valgfrie studieenheder skal vælges inden for een eller flere, dog højst fire, af nedenstående hovedgrupper:

- 1) Matematisk-statistisk gruppe
- 2) Sociologisk gruppe
- 3) Nationaløkonomisk gruppe
- 4) Psykologisk-pædagogisk gruppe
- 5) Etnografisk gruppe
- 6) Statskundskabs gruppe
- 7) Historisk-geografisk gruppe
- 8) Juridisk gruppe
- 9) Anvendt sociologisk og socialpolitisk gruppe.

§ 8. Forinden en kandidat kan indstille sig til 2. dels eksamen skal han

- 1) have bestået prøverne i samtlige valgfrie fag, jfr. § 7.
- 2) med tilfredsstillende resultat have gennemført de statistiske øvelser, § 6, B nr. 1).
- 3) på tilfredsstillende måde have deltaget i det sociologiske seminar, § 6, B nr. 2).
- 4) inden begyndelsen af det semester, hvori han indstiller sig til eksamen, have indleveret en selvstændigt udarbejdet afhandling om et socialvidenskabeligt eller matematisk-statistisk emne, § 6, B nr. 3).

III. Karaktergivning og prøver m.v.

§ 9. Ved hver prøve gives en karakter, som udtrykkes med et af de hele tal fra 16 til 0.

§ 10. Ved 1. del gives der een karakter for hver af følgende prøver eller kurser, jfr. dog § 4:

- 1) Almindelig sociologi, skriftlig prøve
- 2) Almindelig sociologi, mundtlig prøve

- 3) Sociologisk metodik, skriftlig prøve
- 4) Sociologisk metodik, mundtlig prøve
- 5) Det danske samfund, mundtlig prøve
- 6) Demografi, skriftlig prøve
- 7) Demografi, mundtlig prøve
- 8) Socialpsykologi, skriftlig prøve
- 9) Socialpsykologi, mundtlig prøve
- 10) Kursus i sociologisk metodik
- 11) Kursus i praktisk statistik
- 12) Kursus i opgaveskrivning.

Stk. 2. Den, der ikke opnår mindst 10 i gennemsnit for enten kurserne eller for de skriftlige prøver, eller den som i nogen af de nævnte kurser eller prøver får karakteren 0, kan ikke indstille sig til mundtlig eksamen.

Stk. 3. For at bestå 1. del kræves et gennemsnit på 10,00. Den, der får lavere karakter, eller som i nogen prøve har fået karakteren 0, har ikke bestået eksamen.

Stk. 4. Bestås 1. del, overføres samtlige karakterer til 2. del.

§ 11. Ved 2. del gives der een karakter for hver af følgende prøver m.v.:

- 1) Sociologisk teori, skriftlig prøve
- 2) Sociologisk teori, mundtlig prøve
- 3) Sociologiske metoder, skriftlig prøve
- 4) Sociologiske metoder, mundtlig prøve
- 5) Social differentiering, mundtlig eller skriftlig, eller social udvikling, mundtlig eller skriftlig
- 6) Familiesociologi, mundtlig eller skriftlig, eller lokalsamfundsanalyse, mundtlig eller skriftlig
- 7) Organisationssociologi, mundtlig eller skriftlig
- 8) Massekommunikation og offentlig mening, mundtlig eller skriftlig
- 9) Social kontrol og afvigende adfærd, mundtlig
- 10) Social kontrol og afvigende adfærd, skriftlig
- 11) Statistik, mundtlig eller skriftlig
- 12) Øvelser i statistik
- 13) Sociologisk seminar.

De ovennævnte skriftlige eller mundtlige prøver kan afholdes i tilknytning til undervisningen, når deres pensum ikke overstiger een studieenhed.

Stk. 2. I de valgfrie fag, jfr. § 7, holdes een eller flere skriftlige eller mundtlige prøver i tilknytning til undervisningen, dog mindst een prøve for hver studieenhed. For hver studieenhed gives een karakter, der indgår i den endelige hovedkarakter.

Stk. 3. For den i § 8 nr. 4 nævnte afhandling gives der en karakter, der herefter multipliceres med tre.

§ 12. Ved afslutningen af den sociologiske eksamen gives følgende hovedkarakterer:

- 1) »1. karakter med udmærkelse«. Hertil kræves en gennemsnitskvotient på mindst 14,67.

2) »1. karakter«. Hertil kræves en gennemsnitskvotient på mindst 11,67.

3) »2. karakter«. Hertil kræves en gennemsnitskvotient på mindst 10,00.

Stk. 2. Den som ikke har opnået mindst 10,00 i gennemsnitskvotient, eller som i noget fag har fået karakteren 0, har ikke bestået eksamen.

§ 13. Ved de i § 10 nr. 1-9 nævnte prøver, ved de i § 11 nr. 1-11 nævnte prøver, der ikke aflægges i forbindelse med undervisningen, samt ved bedømmelsen af den skriftlige afhandling medvirker een eller to censorer efter fakultetets nærmere bestemmelse.

Stk. 2. Censorerne beskikkes for tre år ad gangen af undervisningsministeriet efter forhandling med fakultetet.

§ 14. Denne anordning træder i kraft den ... »

Efter at Konsistorium i møde den 19. juni 1968 havde tiltrådt indstillingen, videresendtes den under 27. juni s.å. til ministeriet med rektors tilslutning.

Efter anmodning fra ministeriet udtalte Planlægningsrådet for de højere uddannelser under 27. november 1968 bl.a. følgende:

»Forretningsudvalget kan anbefale gennemførelsen af den forelagte plan for et sociologisk kandidatstudium under det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet, idet man navnlig lægger vægt på den store tilgang af studerende til konferensstudiet i sociologi, på at det planlagte kandidatstudium har 1. dels eksamen fælles med konferensstudiet, samt i øvrigt forudsætter, at der gennemføres en samlet studietid på 5 år.

Man ønsker dog at gøre opmærksom på, at det er rådets hensigt at foretage en undersøgelse af de samfundsvidenskabelige uddannelsers struktur, institutionelle tilhørsforhold og indbyrdes sammenhæng. Undersøgelsen kan føre til forslag om strukturændringer, også vedrørende de sociologiske uddannelser, men man går ud fra, at indførelsen af en kandidatgrad som den foreslåede ikke vil stille sig hindrende i vejen for en senere gennemførelse af sådanne forslag. Man skal dog henstille, at der ved fastsættelsen af eksamensbestemmelserne ikke fastsættes så detaljerede krav, at uddannelsens løbende justering under hensyn til indvundne erfaringer og eventuelle forslag vedrørende nærmere koordination af de samfundsvidenskabelige uddannelser vanskeliggøres herved«.

Herefter afgav det rets- og statsvidenskabelige fakultet under 24. januar 1969 følgende ændringsforslag til anordningsudkastet:

»Forslag til tilføjelser i udkast til anordning om sociologisk kandidateksamen ved Københavns Universitetsrets-ogstatsvidenskabelige fakultet.

I § 6 tilføjes som nyt stk. 2:

Stk. 2 Fakultetet kan træffe beslutning om ændring i undervisningsformerne indenfor grupper A og B samt foretage andre lignende ændringer i studiets tilrettelæggelse.

I § 10 tilføjes som nyt punktum i slutningen af stk. 1:

Fordelingen af prøverne mellem mundtlige og skriftlige kan ændres ved fakultetets beslutning.

I § 11 tilføjes som nyt punktum i slutningen af stk. 1:

Fordelingen af prøverne mellem mundtlige og skriftlige kan ændres ved fakultetets beslutning.

I § 14 indføjes som nyt stk. 2:

Stk. 2 Den, der senest i eksamensterminen maj-juni 1969 har indstillet sig til 1. del af magisterkonferens i sociologi i henhold til kgl. anordning af 14. august 1958, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 18. august 1958 med senere ændringer, navnlig bekendtgørelse af 22. december 1964, kan, uanset at han i et eller flere af fagene har opnået karakteren 10 eller derunder, efter begæring få sine eksamensresultater herfra overført som gældende ved 1. del af kandidateksamen i henhold til nærværende anordning«.

Efter at rektor ved skrivelse af 3. februar 1969 havde tilsluttet sig ændringsforslaget, fremsendte ministeriet under 11. februar 1969 følgende formuleringsforslag:

»I den anledning skal ministeriet foreslå, at man undlader en nærmere opregning af, hvilke fag der skal holdes skriftlige eller mundtlige prøver og øvelser eller forelæsninger i, og hvor mange studieenheder de enkelte fag skal regnes for, og at man i stedet overlader til fakultetet at træffe bestemmelse herom.

I overensstemmelse hermed skal man foreslå følgende formulering af bestemmelserne:

§ 3. Den, der indstiller sig til 1. del, må fremlægge attest for på tilfredsstillende måde at have besvaret 4 skriftlige opgaver og deltaget i øvelser i de i § 2 nævnte fag efter fakultetets nærmere bestemmelse. Studerende, som ikke har bestået studentereksamen af den matematiske linie, må desuden have bestået en prøve i matematik efter fakultetets nærmere bestemmelse.

§ 6. De 16 obligatoriske studieenheder udgøres af forelæsninger eller øvelser efter fakultetets nærmere bestemmelse i følgende fag:

1. Sociologisk teori.
2. Sociologiske metoder.
3. Social differentiering eller socialudvikling.
4. Familiesociologi eller lokalsamfundssociologi.
5. Organisations-sociologi.
6. Massekommunikation og offentlig mening.
7. Social kontrol og afvigende adfærd.
8. Statistik

samt af deltagelse i et seminar og udarbejdelse af en afhandling inden for de under 1-8 nævnte fag efter fakultetets nærmere bestemmelse.

Stk. 2. Fakultetet fastsætter, hvor mange studieenheder de enkelte forelæsninger, øvelser, seminaret og afhandlingen skal regnes for.

§ 8. Forinden en kandidat kan indstille sig til 2. dels eksamen skal han

1. have bestået prøverne i samtlige valgfrie fag, jfr. § 7, og
2. med tilfredsstillende resultat have gennemført øvelserne, deltaget i seminaret og inden begyndelsen af det semester, hvori han indstiller sig til eksamen, indleveret en selvstændigt udarbejdet afhandling, jfr. § 6, stk. 1.

§ 10. Ved 1. del gives der 12 karakterer i nedenstående fag:

1) Almindelig sociologi.....	2 karakterer
2) Sociologisk metodik.....	3 »
3) Det danske samfund.....	1 »
4) Demografi.....	2 »
5) Socialpsykologi.....	2 »
6) Praktisk statistik.....	1 »
7) Opgaveskrivning.....	1 »

Som ny stk. 2. Fakultetet fastsætter, om der skal afholdes mundtlig eller skriftlig prøve i de enkelte fag, om der skal afholdes både mundtlig og skriftlig prøve, eller om karakter kan gives for deltagelse i kursus i et eller flere af de nævnte fag.

Stk. 3. Den, der ikke opnår mindst 10 i gennemsnit for deltagelse i kurser eller for de skriftlige prøver, og den, der for deltagelse i et kursus eller for en skriftlig prøve får karakteren 0, kan ikke indstille sig til mundtlig eksamen.

§ 11. Ved 2. del gives der 12 karakterer i nedestående fag:

1) Sociologisk teori.....	2 karakterer
2) Sociologiske metoder.....	2 »
3) Socialdifferentiering eller social udvikling.....	1 »
4) Familiesociologi eller lokalsamfundssociologi.....	1 »
5) Organisationssociologi....	1 »
6) Massekommunikation og offentlig mening.....	1 »
7) Socialkontrol og afvigende adfærd.....	2 »
8) Statistik.....	2 »

Endvidere gives der en karakter for deltagelse i et sociologisk seminar.

Som nyt stk. 2. Fakultetet fastsætter om der skal afholdes mundtlig eller skriftlig prøve i de under 1-8 nævnte fag, om der skal afholdes både mundtlig og skriftlig prøve, eller om karakter kan gives for deltagelse i øvelser i et eller flere af fagene.

§ 13. Ved hver prøve, der ikke aflægges i forbindelse med undervisningen samt ved bedømmelsen af den skriftlige afhandling, medvirker to censorer.

Stk. 2. Censorerne beskikkes for tre år ad gangen af undervisningsministeriet efter indstilling fra fakultetet. Ingen kan efter det fyldte 70. år beskikkes som censor.

Undervisningsministeriet har ingen bemærkninger til det af fakultetsafdelingen foreslåede nye stk. 2 til § 14.

Det rets- og statsvidenskabelige fakultet afgav herefter under 24. februar 1969 følgende ændringsforslag til ministeriets formulering:

»Overensstemmende hermed kan man acceptere ministeriets ændringsforslag til §§ 8, 10, 11 og 13, idet man dog i sidstnævnte bestemmelse af besparelseshensyn ville foretrække at ordene »to censorer« erstattedes med afdelingens oprindelige formulering: »én eller to censorer efter fakultetets nærmere bestemmelse«. Man henstiller endvidere, at afdelingens oprindelige formulering af § 3 bibeholdes af hensyn til ønsket om overensstemmelse med tilsvarende bestemmelser for konferensstudiet i sociologi.

For så vidt angår § 6 skal man foreslå følgende formulering som bedst forenende hensynet til studiets fasthed med ønskerne om en hensigtsmæssig fleksibilitet:

§ 6. De 16 obligatoriske studieenheder udgøres af forelæsninger eller øvelser efter fakultetets nærmere bestemmelse i følgende fag:

1. Sociologisk teori.
2. Sociologiske metoder.
3. Social differentiering eller social udvikling.
4. Familiesociologi eller lokalsamfundssociologi.
5. Organisations-sociologi.
6. Massekommunikation og offentlig mening.
7. Social kontrol og afvigende adfærd.
8. Statistik

samt deltagelse i et seminar og udarbejdelse af en afhandling inden for de under 1-8 nævnte fag efter fakultetets nærmere bestemmelse.

Stk. 2. Fagene under punkt 3-6 samt seminaret regnes til 1 studieenhed. De under punkterne 1-2, 7-8 nævnte fag udgør hver 2 studieenheder og afhandlingen 3 studieenheder.

Efter at indstillingen var blevet videresendt med rektors tilslutning den 6. marts udstedtes følgende:

»Kgl. anordning af 9. juni 1969 om kandidateksamnen i sociologi.

§ 1.

Under Københavns universitets rets- og statsvidenskabelige fakultet afholdes en kandidateksamen i sociologi, bestående af to dele, 1. og 2. del. I forbindelse hermed afholdes prøver i de nedenfor foreskrevne kurser m.v. Begge dele af eksamen afholdes to gange om

året. Hver del kan tages om for sig, dog kun i den anordnede rækkefølge.

Stk. 2. Den, som har bestået kandidat-eksamen i sociologi, betegnes som kandidat i sociologi (candidatus scientiarum socialium).

1. del.

§ 2.

1. del af kandidateksamen i sociologi omfatter følgende fag:

1. Almindelig sociologi.
2. Sociologisk metodik.
3. Det danske samfund.
4. Demografi.
5. Socialpsykologi.

§ 3.

Den, som indstiller sig til 1. dels eksamen, må fremlægge attest for 1) på tilfredsstillende måde at have besvaret 4 skriftlige opgaver i sociologi, 2) på tilfredsstillende måde at have deltaget i a) øvelser i sociologisk metodik og b) øvelser i praktisk statistik samt 3) såfremt vedkommende ikke er student af matematisk-naturvidenskabelig linje, at have bestået en prøve i matematik.

§ 4.

Den, som ved første del af statsvidenskabelig eksamen, eksamen i statskundskab, eksamen i statistik eller aktuaireksamen ved prøven i faget statistik har opnået karakteren 10 eller derover, og den, som ved økonomisk eksamen ved prøverne i fagene statistik og samfundsbeskrivelse har opnået gennemsnitskarakteren 10 eller derover, er fritaget for at underkaste sig prøve i faget: Det danske samfund.

Stk. 2. Den, som ved anden del af de nævnte eksaminer ved laboratorieøvelser i statistik har opnået karakteren 10 eller derover, er fritaget for øvelser i praktisk statistik; denne fritagelse medfører tillige fritagelse for prøven i matematik. Også studerende, som ved andre prøver har dokumenteret tilfredsstillende kundskaber i matematik, kan af fakultetet fritages for prøven i matematik.

2. del.

§ 5.

2. del af kandidateksamen i sociologi omfatter 24 studieenheder, af hvilke 16 er obligatoriske og 8 er valgfrie. En studieenhed er

det pensum, der gennemgås i et normalt semester med 4 timers ugentlig undervisning eller hvad der svarer hertil.

§ 6.

De 16 obligatoriske studieenheder udgøres af forelæsninger eller øvelser efter fakultetets nærmere bestemmelse i følgende fag:

1. Sociologisk teori.
2. Sociologiske metoder.
3. Social differentiering eller social udvikling.
4. Familiesociologi eller lokalsamfundssociologi.
5. Organisationssociologi.
6. Massekommunikation og offentlig mening.
7. Social kontrol og afvigende adfærd.
8. Statistik.

Endvidere deltagelse i et seminar og udarbejdelse af en afhandling inden for de under punkterne 1–8 nævnte fag efter fakultetets nærmere bestemmelse.

Stk. 2. Fagene under punkterne 3–6 samt seminaret regnes til 1 studieenhed. De under punkterne 1–2 og 7–8 nævnte fag udgør hver 2 studieenheder og afhandlingen 3 studieenheder.

§ 7.

De 8 valgfrie studieenheder skal vælges inden for en eller flere, dog højst fire, af nedenstående hovedgrupper:

1. Matematisk-statistisk gruppe.
2. Sociologisk gruppe.
3. Nationaløkonomisk gruppe.
4. Psykologisk-pædagogisk gruppe.
5. Etnografisk gruppe.
6. Statskundskabs gruppe.
7. Historisk-geografisk gruppe.
8. Juridisk gruppe.
9. Anvendt sociologisk og socialpolitisk gruppe.

§ 8.

Forinden en studerende kan indstille sig til 2. dels eksamen, skal han

1. have bestået prøverne i samtlige valgfrie fag, jfr. § 7, og
2. med tilfredsstillende resultat have gennemført øvelserne, deltaget i seminaret og inden begyndelsen af det semester, hvori han indstiller sig til eksamen, indleveret en selvstændig udarbejdet afhandling, jfr. § 6, stk. 1.

Karaktergivning og prøver m.v.

§ 9.

Ved hver prøve gives en karakter, der udtrykkes med et af de hele tal fra 16 til 0.

§ 10.

Ved 1. dels eksamen gives der 12 karakterer i nedenstående fag:

1. Almindelig sociologi..... 2 karakterer
2. Sociologisk metodik..... 3 karakterer
3. Det danske samfund..... 1 karakter
4. Demografi..... 2 karakterer
5. Socialpsykologi..... 2 karakterer
6. Praktisk statistik..... 1 karakter
7. Opgaveskrivning..... 1 karakter

Stk. 2. Fakultetet fastsætter, om der skal afholdes mundtlig eller skriftlig prøve i de enkelte fag, om der skal afholdes både mundtlig og skriftlig prøve, eller om karakter kan gives for deltagelse i kursus i et eller flere af de nævnte fag.

Stk. 3. Den, som ikke opnår mindst 10 i gennemsnit for deltagelse i kurser eller for de skriftlige prøver, og den, som for deltagelse i et kursus eller for en skriftlig prøve får karakteren 0, kan ikke indstille sig til mundtlig eksamen.

Stk. 4. For at bestå 1. dels eksamen kræves et gennemsnit på 11,00. Den, som får lavere karakter, eller som i nogen prøve har fået karakteren 0, har ikke bestået eksamen.

Stk. 5. Bestås 1. dels eksamen, overføres samtlige karakterer til 2. dels eksamen.

§ 11.

Ved 2. dels eksamen gives der 12 karakterer i nedenstående fag:

1. Sociologisk teori..... 2 karakterer
2. Sociologiske metoder..... 2 karakterer
3. Social differentiering eller social udvikling..... 1 karakter
4. Familiesociologi eller lokal-samfundssociologi..... 1 karakter
5. Organisationssociologi..... 1 karakter
6. Massekommunikation og offentlig mening..... 1 karakter
7. Social kontrol og afvigende adfærd..... 2 karakterer
8. Statistik..... 2 karakterer

Endvidere gives der en karakter for deltagelse i et sociologisk seminar.

Stk. 2. Fakultetet fastsætter, om der skal afholdes mundtlig eller skriftlig prøve i de under 1-8 nævnte fag, om der skal afholdes både mundtlig og skriftlig prøve, eller om karakter kan gives for deltagelse i øvelser i et eller flere af fagene.

Stk. 3. I de valgfrie fag, jfr. § 7, holdes en eller flere skriftlige eller mundtlige prøver i tilknytning til undervisningen, dog mindst en prøve for hver studienhed. For hver studienhed gives en karakter, der indgår i den endelige hovedkarakter.

Stk. 4. For den i § 8, punkt 2, nævnte afhandling gives der en karakter, der herefter multipliceres med tre.

§ 12.

Ved afslutningen af kandidateksamen i sociologi gives følgende hovedkarakterer:

1. »1. karakter med udmærkelse«. Hertil kræves en gennemsnitskvotient på mindst 14,67.
2. »1. karakter«. Hertil kræves en gennemsnitskvotient på mindst 11,67.
3. »2. karakter«. Hertil kræves en gennemsnitskvotient på mindst 10,00.

Stk. 2. Den, som ikke har opnået mindst 10,00 i gennemsnitskvotient, eller som i noget fag har fået karakteren 0, har ikke bestået eksamen.

Almindelige bestemmelser

§ 13.

Ved hver prøve, der ikke aflægges i forbindelse med undervisningen samt ved bedømmelsen af den skriftlige afhandling, medvirker to censorer.

Stk. 2. Censorerne beskikkes for 3 år ad gangen af undervisningsministeriet efter indstilling fra fakultetet. Ingen kan efter det fyldte 70. år beskikkes som censor.

Stk. 3. Censorerne vælger af deres midte en formand, som over for undervisningsministeriet og over for fakultetet forhandler på censorernes vegne.

§ 14.

Eksaminer, dele af eksaminer eller prøver i enkelte discipliner bestået ved en dansk eller udenlandsk højere uddannelsesinstitution kan af fakultetet godkendes som helt eller delvis ækvivalente med de i anordningen fastsatte prøver og eksaminer m.v.

§ 15.

Undervisningsministeren bemyndiges til efter indstilling fra fakultetet at dispensere fra de i anordningen fastsatte bestemmelser.

*Bestemmelser om overgang til kandidatstudiet
fra konferensstudiet*

§ 16.

Den, som senest i eksamensterminen maj-juni 1969 har indstillet sig til 1. del af magisterkonferens i sociologi i henhold til anordning nr. 264 af 14. august 1958 om afholdelse af magisterkonferens i sociologi under det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet med senere ændringer samt be-

kendtgørelse nr. 266 af 18. august 1958 om magisterkonferens i sociologi under det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet med senere ændringer, kan, uanset at han i et eller flere af fagene har opnået karakteren 10 eller derunder, efter begæring få sine eksamensresultater herfra overført som gældende ved 1. del af kandidateksamen i henhold til nærværende anordning.

Ikrafttræden

§ 17.

Anordningen træder i kraft den 1. august 1969«.

H. Adgang til at aflægge cand. art.-prøve i kultursociologi for socialrådgivere

(J.nr. 150/68)

Dansk Socialrådgiverforening indsendte til ministeriet under 16. januar 1968 en anmodning om, at der måtte blive skabt mulighed for, at socialrådgivere fik adgang til at aflægge cand. art.-prøve i kultursociologi ved Københavns universitet, uanset om de ikke måtte opfylde immatrikulationsbetingelserne i § 1 i anordning af 5. maj 1967 om adgang til at studere og tage eksaminer ved universiteterne.

Efter at ministeriet under 2. februar 1968 havde anmodet universitetet om en udtalelse, og efter at sådanne udtalelser var indhentet fra Institut for kultursociologi, det filosofiske fakultet og immatrikulationsudvalget, meddelte universitetets rektor under 26. februar 1969 ministeriet, at man ikke fandt anledning til at foreslå en ændring af anordningen af 5. maj 1967 om adgang til at studere og tage eksaminer ved universiteterne, således at en uddannelse som socialrådgiver skulle berettige til immatrikula-

tion, selvom vedkommende ikke har studentereksamen eller anden adgangsgivende eksamen, men at man dog var sindet at meddele dispensation i alle tilfælde, hvor dette skønnes rimeligt, jfr. immatrikulationsanordningen § 2, stk. 1. og 2.

Herefter tilskrev ministeriet Dansk Socialrådgiverforening bl.a. som følger:

»Efter at sagen har været forelagt for Københavns universitet, skal man herved meddele, at socialrådgiveruddannelsen danner et tilfredsstillende grundlag for studiet af kultursociologi, og at dispensation fra de generelle immatrikulationsbetingelser vil blive meddelt i alle tilfælde, hvor det skønnes rimeligt, idet sådanne dispensationer dog vil kunne begrænses således, at der kun gives adgang til at studere og tage eksaminer inden for bestemte fagområder, jfr. ovennævnte anordnings § 2«.

I. Mindre ændring af bekendtgørelse af 13. august 1960 om psykologisk embedseksamen ved Københavns universitet

(J.nr. 161/69)

Under 9. juni 1969 afgav det psykologiske studienævn indstilling om følgende ændringer i bekendtgørelsen:

»§ 5, stk. 2 erstattes med følgende:

For at kunne indstille sig til forprøven skal eksaminanden have opnået gennemsnitskarakteren $mg \div (6.00)$ for de til laborantkursus hørende kursusopgaver samt have bestået en prøve i disciplinerne *almindelig fysiologi* og *arvelighedslære* under ét samt en prøve i *statistik*, ved hvilke prøver der kun gives karakteren »bestået« eller »ikke bestået«.

§ 12, stk. 1 erstattes med følgende:

Eksamen afholdes efter nærmere bestemmelse af professorerne i psykologi skriftligt eller mundtligt eller både skriftligt og mundtligt. Hvis der afholdes både skriftlig og mundtlig prøve i en disciplin, gives der en karakter for hver prøve for sig. Enhver af de i bekendtgørelsen anførte prøver under eksaminerne kan afløses af i studietiden udførte kursusarbejder eller andre skriftlige arbejder efter professorer-

nes nærmere bestemmelse. Hvor sådanne skriftlige arbejder afløser andre eksamensformer, gives der karakter for dem på samme måde som ellers for de afløste prøver.

Om begrundelsen for de ønskede ændringer skal anføres, at studienævnet arbejder på mere vidtrækkende ændringsforslag til fagets eksamens- og studieordning, hvis endelige udformning og ordlyd nødvendigvis må korrelere med den kommende universitetsanordning.

De her anførte ændringer, som så let kan gennemføres straks, er imidlertid så ønskelige og påtrængende, at deres gennemførelse ikke bør udsættes«.

Med en anbefaling fra det filosofiske fakultet af 8. juli 1969 videresendtes den med rektors tilslutning til ministeriet under 15. juli s.å.

Herefter udstedtes bekendtgørelse af 26. august 1969 om ændring af bekendtgørelse om psykologisk embedseksamen ved Københavns universitet med ovennævnte ordlyd.

Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. september 1969.

J. Ny studieordning for de naturhistorisk-geografiske faggrupper

(J.nr. 174/67)

Under 9. maj 1968 afgav det matematisk-naturvidenskabelige fakultet følgende udkast til ny anordning og bekendtgørelse om naturvidenskabelig embedseksamen under den naturhistorisk-geografiske faggruppe samt motiver dertil:

»Udkast til anordning om naturvidenskabelig embedseksamen i den naturhistorisk-geografiske faggruppe under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet.

§ 1. I den naturhistorisk-geografiske faggruppe under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns Universitet afholdes en naturvidenskabelig embedseksamen.

§ 2. Der tillægges den, der har bestået denne

eksamen, benævnelsen *candidatus (candidata) scientiarum* (forkortet: *cand. scient.*).

§ 3. Eksamen består af 2 dele samt et speciale og kan tages med de fagkombinationer, der fastsættes ved bekendtgørelse af undervisningsministeriet.

§ 4. Undervisningsministeriet bemyndiges til efter fakultetets indstilling at træffe nærmere bestemmelser til gennemførelse af denne anordning, herunder at fastsætte iværksættelsestidspunktet.

§ 5. Stk. 1. Disse regler træder i stedet for de ved anordning nr. ... af 6. august 1960 om naturvidenskabelig embedseksamen under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns Universitet og det naturvidenskabelige fakultet ved Aarhus Universitet fastsatte regler for så vidt angår

den naturhistorisk-geografiske faggruppe ved Københavns Universitet.

Stk. 2. Tredie del til skoleembedseksamen i den naturhistorisk-geografiske faggruppe efter anordning nr. 373 af 16. juli 1943 afholdes sidste gang i sommeren 1970. Fakultetet kan dog under særlige omstændigheder tillade, at prøverne aflægges i en senere eksamenstermin.

Udkast til bekendtgørelse om naturvidenskabelig embedseksamen under det matematisk-naturvidenskabelige fakultets naturhistorisk-geografiske faggruppe ved Københavns universitet.

§ 1. *Stk. 1.* Eksamen kan tages inden for de i § 3 nævnte linier samt inden for speciallinier, jvf. § 4.

Stk. 2. Eksamen består af første og anden del samt et speciale.

Stk. 3. Første og anden del består af en i overensstemmelse med § 3 foretagen kombination af prøver i flere af de i § 2, stk. 1 nævnte fagområder.

Stk. 4. Til anden del vælges et hovedfag inden for den pågældende linies anden dels fagområder.

Stk. 5. Specialet skal vælges inden for det således valgte hovedfag.

Første og anden del

§ 2. *Stk. 1.* Første og anden del omfatter følgende fagområder:

<i>Matematik A</i>	Matematik med henblik på studiet af kemi, biokemi, biologi, geologi og geografi.
<i>Fysik C</i>	Fysik med henblik på studiet af biologi og biokemi.
<i>Fysik D</i>	Fysik med henblik på studiet af geologi og geografi.
<i>Kemi B</i>	Kemi med henblik på studiet af biologi.
<i>Kemi C</i>	Kemi med henblik på studiet af geologi og geografi.
<i>Botanik 1</i>	Grundtræk af cytologi, anatomi og morfologi samt elementær systematik. De vigtigste danske planter og plantesamfund.
<i>Botanik 2</i>	Kormofyternes systematik.
<i>Botanik 3</i>	Botanisk økologi.
<i>Botanik 4</i>	Thallofyternes systematik og biologi.
<i>Botanik 5</i>	Almen botanik med cytologi og embryologi.
<i>Plantefysiologi</i>	Hovedtræk af plantefysiologien.
<i>Zoologi 1</i>	Elementær systematik og morfologi. Grundtræk af cytologi og embryologi.
<i>Zoologi 2</i>	Almen zoologi.

<i>Zoologi 3</i>	Evolutionslære.
<i>Zoologi 4</i>	Zoologisk økologi.
<i>Zoologi 5</i>	Cytologi.
<i>Zoologi 6</i>	Embryologi.
<i>Zoologi 7</i>	Systematisk zoologi.
<i>Zoologi 8</i>	Sammenlignende anatomi.
<i>Zoologi 9</i>	Histologi.
<i>Dyrefysiologi 1</i>	Menneskets fysiologi.
<i>Dyrefysiologi 2</i>	Sammenlignende fysiologi.
<i>Dyrefysiologi 3</i>	Almen fysiologi.
<i>Palæontologi 1</i>	Hovedtræk af invertebratpalæontologien.
<i>Palæontologi 2</i>	Hovedtræk af vertebratpalæontologien.
<i>Palæontologi 3</i>	Hovedtræk af phytopalæontologien.
<i>Genetik 1</i>	Grundtræk af genetikken.
<i>Genetik 2</i>	Almen genetik.
<i>Biokemi 1</i>	Biokemi på linier med matematik A, fysik C og kemi B til første del.
<i>Biokemi 2</i>	Biokemi på linier uden matematik A, fysik C og kemi B til første del.
<i>Legemsøvelsernes teori 1</i>	Menneskets anatomi med hovedvægt på muskler, led og knogler.
<i>Legemsøvelsernes teori 2</i>	Menneskets fysiologi med særligt henblik på forholdene under arbejde.
<i>Legemsøvelsernes teori 3</i>	Anvendt fysiologi og kinesologi (speciel teori).
<i>Geologi 1</i>	Elementær geologi.
<i>Geologi 2</i>	Historisk geologi og palæontologi.
<i>Geologi 3</i>	Hovedtræk af krystallografi, mineralogi og petrografi.
<i>Geologi 4</i>	Danmarks geologi i regionalgeologisk sammenhæng.
<i>Geologi A</i>	Geologi for bifagsstuderende, omfattende dele af geologi 2, 3 og 4.
<i>Geografi 1</i>	Elementær geografi.
<i>Geografi 2</i>	Naturgeografi med hovedvægt på geomorfologi.
<i>Geografi 3</i>	Regionalgeografi.
<i>Geografi 4</i>	Kulturgeografi.
<i>Geografi A</i>	Geografi for bifagsstuderende, omfattende dele af geografi 2, 3 og 4.
<i>Etnografi 1</i>	Elementær etnografi.
<i>Etnografi 2</i>	Etnologisk metode med særlig hensyntagen til samfundsvidenskab.

Stk. 2. Fakultetet kan, såfremt det skønnes nødvendigt, bestemme, at antallet af fagområder skal udvides med andre fagområder, såvel fra fakultetets to faggrupper som med fagområder hørende

under andre fakulteter ved Københavns, Aarhus og Odense Universiteter. Under samme betingelse kan et fagområde udvides, indskrænkes eller afskaffes.

Stk. 3. Følgende fagområder indgår i speciallinier, men ikke i de i § 3 nævnte linier:

<i>Genetik 3</i>	Biokemisk genetik.
<i>Mikrobiologi</i>	Grundtræk af mikrobiologien.
<i>Marinbiologi</i>	Hovedtræk af marinbiologien.
<i>Ferskvandsbiologi</i>	Hovedtræk af ferskvandsbiologien.
<i>Geologi 5</i>	Tektonik og feltgeologi.
<i>Geologi 6</i>	Geologisk anvendt geofysik og prospekteringsgeologi.
<i>Geologi 7</i>	Udvidet palæontologi og stratigrafi.
<i>Geologi 8</i>	Mineralkemi, petrologi og geokemi.
<i>Dynamisk geologi</i>	Udvalgte afsnit af den dynamiske geologi.
<i>Geografi 5</i>	Udvidet fysisk geografi.
<i>Geografi 6</i>	Regionsanalyse og human økologi.
<i>Geografi 7</i>	Udvidet kulturgeografi.
<i>Geografi B</i>	Geografiske analysemetoder med henblik på samfundsbeskrivelse.
<i>Legemsøvelsernes teori 4</i>	Udvidet kursus i fysiologi og speciel teori.

§ 3. Stk. 1. De enkelte linier er indrettet således:

- 1) Botanik-zoologi linien med geologi og geografi:
Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, geologi 1 og geografi 1.
Anden del omfatter botanik 2-5, plantefysiologi, zoologi 2-6, dyrefysiologi 1, palæontologi 3, genetik 1 og biokemi 2.
- 2) Botanik-zoologi linien med matematik, fysik og kemi:
Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, matematik A, fysik C og kemi B.
Anden del omfatter botanik 2-5, plantefysiologi, zoologi 2-6, dyrefysiologi 1, palæontologi 1 og 3, genetik 2 og biokemi 1.
- 3) Zoologi-botanik linien med geologi og geografi:
Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, geologi 1 og geografi 1.
Anden del omfatter botanik 2 eller 4 samt 3 eller 5, plantefysiologi, zoologi 2-9, dyrefysiologi 1 og 2, palæontologi 1 og 2, genetik 1 og biokemi 2.
- 4) Zoologi-botanik linien med matematik; fysik og kemi:
Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, matematik A, fysik C og kemi B.

Anden del omfatter botanik 2 eller 4 samt 3 eller 5, plantefysiologi, zoologi 2-9, dyrefysiologi 1 og 2 eller 3, palæontologi 1 og 2, genetik 2 og biokemi 1.

- 5) Geologi-geografi linien med botanik og zoologi:
Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, geologi 1 og geografi 1.
Anden del omfatter geologi 2-4 og geografi A.
- 6) Geologi-geografi linien med matematik, fysik og kemi:
Første del omfatter geologi 1, geografi 1, matematik A, fysik D og kemi C.
Anden del omfatter geologi 2-4 og geografi A.
- 7) Geografi-geologi linien med botanik og zoologi:
Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, geologi 1 og geografi 1.
Anden del omfatter geografi 2-4 og geologi A.
- 8) Geografi-geologi linien med matematik, fysik og kemi:
Første del omfatter geologi 1, geografi 1, matematik A, fysik D og kemi C.
Anden del omfatter geografi 2-4 og geologi A.
- 9) Geografi-geologi linien med etnografi:
Første del omfatter geologi 1, geografi 1 og etnografi 1.
Anden del omfatter geografi 2-4, geologi A og etnografi 2.

Stk. 2. Såfremt legemsøvelser vælges, indrettes studiet således:

Første del omfatter legemsøvelsernes teori 1, 2, 3 kombineret med enten zoologi 1 - botanik 1 eller geografi 1 - geologi 1. Endvidere kræves kursus fra Danmarks Højskole for Legemsøvelser.

Anden del omfatter biologi i bifagsomfang, jvf. § 8 (undtagen dyrefysiologi 1) eller geografi A og geologi A.

§ 4. Stk. 1. Fakultetet kan i særlige tilfælde indrette speciallinier, hvor et eller flere fagområder udskiftes med et eller flere af de i § 2, stk. 3 opregnede områder.

Stk. 2. Bestemmelsen i § 2, stk. 2 finder tilsvarende anvendelse for speciallinier.

§ 5. Stk. 1. Der afholdes prøver i hver linies fagområder. Efter fakultetets bestemmelse kan flere fagområder gøres til genstand for samlet prøve. Hver prøve består af et mindre antal skriftlige og/eller mundtlige eksaminationer efter fakultetets bestemmelse. For hver prøve gives 1 karakter.

Stk. 2. Prøver afholdes normalt i de sædvanlige eksamensterminer og skal bestås hver for sig. Fakultetet kan bestemme, at visse prøver først kan aflægges, når andre prøver er bestået, og at visse prøver skal bestås i samme termin.

Stk. 3. Den, der indstiller sig til en prøve, skal

forelægge attest for på tilfredsstillende måde at have gennemgået de af fakultetet for det pågældende fagområde fastsatte obligatoriske kurser og øvelser.

§ 6. *Stk. 1.* Fakultetet kan bestemme, at der ved de enkelte linier indrettes kurser i støttefag, og at sådanne kurser skal gennemgås med tilfredsstillende resultat, før man kan indstille sig til visse, nærmere angivne prøver.

Stk. 2. Ved sådanne kurser gives karakteren bestået eller ikke-bestået.

§ 7. Hovedfag inden for fakultetets naturhistorisk-geografiske faggruppe, jvf. § 1, stk. 4, kan kombineres med fag inden for fakultetets matematisk-fysiske faggruppe og/eller fag fra andre fakulteter ved Københavns, Aarhus og Odense Universiteter. Herved udgår de første dels fagområder, der ikke videreføres under anden del.

§ 8. Hovedfag inden for fakultetets matematisk-fysiske faggruppe og de i § 7 nævnte fakulteter kan kombineres med følgende fagområder inden for fakultetets naturhistorisk-geografiske faggruppe:

Geografi som bifag omfatter fagområderne geologi 1, geologi A samt geografi 1 og geografi A.

Biologi som bifag omfatter fagområderne enten botanik 1 samt 2 eller 4, og 3 eller 5, zoologi 1-6, plantefysiologi, palæontologi 1 og 2 eller 3 samt genetik 1 og dyrefysiologi 1.

Legemsøvelser

som bifag omfatter fagområderne legemsøvelsernes teori 1, 2 og 3. Endvidere kræves, at eksaminanden har gennemgået kursus på Danmarks Højskole for Legemsøvelser.

Speciale

§ 9. *Stk. 1.* Proven i specialet består i udarbejdelse af et skriftligt arbejde, hvortil der tilstås en tid af 4-6 uger, samt i 2 skriftlige og/eller mundtlige eksaminationer i tilgrænsende dele af fagområdet. Det skriftlige arbejde kan erstattes af en rapport over et af eksaminanden udført praktisk arbejde.

Stk. 2. Der gives én karakter for det skriftlige arbejde og én karakter for eksaminationerne i de tilgrænsende fagområder.

Stk. 3. Legemsøvelsernes teori 4 kan uanset bestemmelsen i § 2, stk. 3, sidste punkt, vælges som hovedfag og som speciale.

Almindelige bestemmelser

§ 10. *Stk. 1.* Ved naturvidenskabelig embedseksamen gives følgende karakterer: ug = 10, ug -

= 9, mg+ = 8, mg = 7, mg- = 6, g+ = 5, g = 4, g- = 3, tg+ = 2, tg = 1, tg- = 0, mdl+ = -1, mdl = -2, mdl- = -3, slet+ = -4, slet = -5.

Stk. 2. For at bestå en prøve skal eksaminanden opnå mindst 4.

§ 11. For eksamens første og anden del samt specialet udregnes gennemsnittet af de opnåede karakterer. Hovedkarakteren beregnes som midteltallet af de 3 opnåede gennemsnitskarakterer. Fakultetet kan bestemme, at visse fagområders karakterer tæller dobbelt ved udregningen af gennemsnittet.

§ 12. Med de begrænsninger, der måtte være fastsat efter § 5, stk. 2, kan enhver prøve tages om for sig i en påfølgende eksamenstermin.

§ 13. Prøver ved danske eller udenlandske universiteter eller højskoler kan efter nærmere af fakultetet fastlagte retningslinier træde i stedet for tilsvarende prøver ved denne eksamen.

§ 14. En kandidat, der har suppleret sin uddannelse ved tilfredsstillende deltagelse i undervisning i emner, som ikke hører med til vedkommendes eksamensstof, har ret til, eventuelt efter aflagt prøve, at få påtegnet eksamensbeviset attest herfor.

§ 15. *Stk. 1.* Ved hver prøve medvirker en eller to censorer efter fakultetets bestemmelse. Det kan endvidere bestemmes, at der ved visse kursusprøver skal medvirke censor.

Stk. 2. Censorerne beskikkes af undervisningsministeriet for tre år ad gangen efter indstilling fra det pågældende fakultet. Den, der er fyldt 70 år, kan ikke beskikkes. Genbeskikkelse kan ikke finde sted udover udløbet af den periode, i hvilken den pågældende censor fylder 70 år.

§ 16. *Stk. 1.* Denne bekendtgørelse træder i stedet for de bestemmelser i bekendtgørelse af 12. august 1960 om naturvidenskabelig embedseksamen under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns Universitet og det naturvidenskabelige fakultet ved Aarhus Universitet, der vedrører eksamen under Københavns Universitets matematisk-naturvidenskabelige fakultets naturhistorisk-geografiske faggruppe.

Stk. 2. Fakultetet fastsætter og drager omsorg for offentliggørelse af de fornødne overgangsbestemmelser.

»Ved kgl. anordning af 6. august 1960 og undervisningsministeriets bekendtgørelse af 12. s. m. blev der indrettet en naturvidenskabelig embedseksamen under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns Universitet og det naturvidenskabelige fakultet ved Aarhus Universitet.

På grundlag af de erfaringer man har gjort i det tidsrum, ordningen har fungeret, specielt studietidens faktiske længde, har man ment at måtte stille forslag til en revision af eksamensordningen, og der er med dette for øje fra Københavns og Aarhus naturvidenskabelige fakulteter nedsat et udvalg bestående af universitetslærere og studenter med det formål at fremkomme med forslag til en ny indretning af studieordningen.

Det viste sig under disse forhandlinger ikke hensigtsmæssigt at udarbejde en fælles bekendtgørelse for fakultetets to faggrupper. De matematisk-fysiske fag og biokemistudiet bygger på en 3-årig første del og en 2-årig anden del, hvilken struktur man ønsker fastholdt, mens de naturhistorisk-geografiske fag ønsker en 2-årig første del og en 2-årig anden del plus et speciale.

Opbygningen af planerne for de to faggrupper bygger dog i vid udstrækning på ensartede principper.

Under de fortsatte forhandlinger i den naturhistorisk-geografiske faggruppes revisionsudvalg blev der opnået enighed om hovedtræk i det vedlagte forslag. Under hensyn til den noget forskellige sammensætning af lærerstabene ved de to universiteter har repræsentanterne for Aarhus Universitet dog forbeholdt sig ret til en særlig formulering af enkelte punkter. I forståelse med disse repræsentanter er det foreliggende forslag udarbejdet til kun at dække Københavns Universitet, og det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns Universitet fremsender derfor forslag til ny anordning og ministeriel bekendtgørelse alene gældende for dette fakultets naturhistorisk-geografiske faggruppe.

Medens eksamen efter den nugældende ordning består af en første del omfattende grundlæggende fagområder, der kan tages i forskellige kombinationer, og en anden del omfattende et begrænset fagområde og et speciale inden for dette, vil eksamen efter det foreliggende forslag bestå af en 2-årig første del, omfattende visse for den pågældende linie grundlæggende fag, og en 2-årig anden del, omfattende dels fag fra første del i udvidet form, dels andre for liniestudiet nødvendige fagområder. Hertil kommer et speciale beregnet til $\frac{1}{2}$ år og bestående af et større skriftligt arbejde samt skriftlige og/eller

mundtlige eksaminationer i tilgrænsende dele af fagområdet.

Med indførelse af den foreslåede nyordning vil studietiden kunne forkortes til ialt $4\frac{1}{2}$ år, og den foreslåede første del skønnes at være vel egnet til at udskille uegnede på et tidligt trin af studiet.

En kandidat, der har bestået eksamen i en af de i forslaget omhandlede linier vil alene have kompetence til undervisning i gymnasiet i sit hovedfag, men første del indeholder fagområder, der kan suppleres op til almindeligt bifiksniveau.

Denne supplerende uddannelse vil normalt kunne gennemføres på ét år, idet der hele i studiets tilrettelæggelse er taget hensyn til denne mulighed.

Med det formål at tilvejebringe mulighed for en mere specialiseret uddannelse foreslås der indført speciallinier, hvor første del svarer til de almindelige liniers første del, men hvor anden del har en ændret fagkombination i omfang svarende til de i forslaget nævnte almindelige linier, men indrettet efter specialet.

Til de enkelte paragraffer skal man fremsætte følgende bemærkninger:

ad § 1 og 2, stk. 1.

Efter 1960-ordningen var studiet som nævnt opbygget af en 4-årig første del og en 1-årig anden del, der omfattede hovedfag og speciale.

I det foreliggende forslag er studiet opbygget af en 2-årig første del, en 2-årig anden del og et speciale-studium af et halvt års varighed.

ad § 2, stk. 2.

Af hensyn til den store udvikling der finder sted inden for de naturvidenskabelige fag, hvilket kan medføre ændringer i de felter, som undervisningen må omfatte og i de hjælpemidler, der tages i brug, er det nødvendigt, at fakultetet har bemyndigelse til at inddrage andre fagområder i undervisningen eller at lade fagområder indskrænke eller bortfalde.

Studenternes interesse er sikret ved deres repræsentation i studienævnene, der skal godkende alle ændringer i lærestoffet.

ad § 3.

De i § 3 omhandlede linier giver kompetence til undervisning i et hovedfag i gymnasiet. Den

nedsættelse af studietiden, som dette forslag indebærer, hidrører væsentligst fra nedskæringer af visse fagområder. I fag, der læses i reduceret omfang, er der lagt vægt på at bibeholde de generelle aspekter.

Biokemi, som hidtil ikke har været obligatorisk fagområde, indgår nu på alle linier med biologisk hovedfag.

ad § 4.

Ved en speciallinie forstås enhver kombination, der afviger fra de i § 3 specificerede linier. Specialliniernes første del svarer til disse liniers første del. Specialliniernes anden del svarer til § 3-linierne i omfang, men har en ændret fagkombination, idet et eller flere af fagområderne er udskiftet med andre. Specialliniernes fagindhold sigter derfor oftest mod en mere specialiseret uddannelse og kun få af linierne vil kunne forventes at give undervisningskompetence ved det højere skolevæsen uden supplerende prøver.

ad § 5.

Det store antal fagområder, der er fastlagt i § 2 er forudsætning for den smidige tilrettelæggelse af linierne og for en række stofreduktioner. Det er ikke tanken at alle fagområder skal prøves selvstændigt. Der vil derfor rent eksamensmæssigt ske en sammenlægning af beslægtede fagområder.

Bestemmelsen om, at fakultetet kan fastsætte, at visse prøver først kan aflægges, når andre prøver er bestået, er indført for at fremme et naturligt studieforløb og derved dets rettidige gennemførelse.

ad § 6.

De prøver, hvortil der hentydes, omfatter for tiden fysik, kemi og statistik.

ad § 7.

Denne paragraf giver mulighed for fagkombinationer, der efter den gældende ordning ikke har været tilladt.

ad § 8.

Der har efter gældende studieplaner været mulighed for at tage bifagseksamen i geografi og i legemsøvelser. De nu anførte krav i geo-

grafi bringer studietidsmæssigt dette fag på linie med et bifag under de humanistiske fakulteter. Biologi som bifag er en nydannelse. De nævnte bifag er også oprettet for at give faggruppens egne kandidater mulighed for en supplerende undervisningskompetence, jfr. § 14.

ad § 9.

Den hidtidige anden del er nu erstattet af et speciale. Gennem en snævrere afgrænsning af hovedfagsområdet samt henlæggelse af hovedfagskurser under anden del, vil specialet normalt kunne afsluttes et halvt år efter fagene til anden del.

Indholdet af de øvrige paragraffer svarer i hovedsagen til den nugældende ordning, idet dog bemærkes, at der i § 15 åbnes mulighed for ved visse prøver kun at bruge én censor, mens det omvendt kan bestemmes, at der medvirker én censor ved visse kursusprøver. Endvidere indføres der en aldersgrænse for censorer i henhold til en for dette fakultet gældende praksis, og endelig foreslås, at beskikkelse af censorer fremtidigt sker uden censorformandens medvirken.

Gennemførelsen af forslaget medfører som ovenfor nævnt, at naturvidenskabelig embedseksamen fremtidig vil være forskelligt opbygget inden for fakultetets to faggrupper, og at der derfor må udstedes særskilte bekendtgørelser for de to grupper.

I fortsættelse af det foreliggende forslag vil fakultetet derfor snarest fremsende forslag til de heraf følgende ændringer til bekendtgørelse vedrørende naturvidenskabelig embedseksamen under den matematisk-fysiske faggruppe.

Det tilføjes, at gennemførelsen af det fremsendte forslag ikke vil medføre ansøgninger om bevillinger ud over, hvad der vil blive ansøgt om i de årlige budgetter.

Efter at konsistorium havde tiltrådt ovennævnte udkast i møde den 19. juni 1968, videre sendtes de under 27. juni 1968 til ministeriet.

Efter at ministeriet havde modtaget lignende udkast fra Aarhus universitet, fremsendtes følgende udtalelse af 18. juli 1968 til rektor:

»Under hensyn til bestemmelserne i lov nr. 73 af 7. marts 1952 om Aarhus universitet § 5, stk. 2, må ministeriet lægge vægt på, at reglerne om naturvidenskabelig embedseksamen ved

Københavns og Aarhus universiteters naturhistorisk-geografiske faggrupper i videst muligt omfang bliver ensartede.

Ministeriet lægger endvidere vægt på, at eksamensbestemmelserne samles i ét dokument – en anordning – således, som det er gennemført i anordning af 21. juli 1966 om juridisk embedseksamen, i anordning af 26. juni 1967 om lægevidenskabelig embedseksamen samt i den kommende anordning om eksaminer og magisterkonferens i de humanistiske fag ved universiteterne.

Ministeriet har derfor på grundlag af de foreliggende anordnings- og bekendtgørelsesudkast udarbejdet det vedlagte udkast til anordning om naturvidenskabelig embedseksamen ved universiteternes naturhistorisk-geografiske faggrupper.

Idet man skal anmode hr. rektoren om en udtalelse over udkastet skal man knytte følgende bemærkninger til de bestemmelser, der ikke er enslydende i de to universiteters udkast, eller som ikke er medtaget i disse udkast:

Ad § 1. Svarer til anordningsudkastenes § 1, idet det dog er anført, at der kan aflægges såvel hovedfags- som bifagseksamen.

Ad § 2, stk. 4. Er formuleret under hensyn til det ønske om at have adgang til at bestemme de studerendes valgmuligheder, som man fra Aarhus universitets side har givet udtryk for i sit bekendtgørelsesudkasts § 7, 1. pkt. Formuleringen udelukker ikke, at det københavnske fakultet stiller de studerende frit i deres valg af hovedfag.

Ad § 2, stk. 6. Undervisningsministeriet lægger vægt på, at det af anordningen kommer til at fremgå, hvilke tidsmæssige rammer undervisningen skal tilrettelægges indenfor. Tilsvarende bestemmelser er optaget i anordning af 21. juli 1966 om juridisk embedseksamen § 8, stk. 4 og i den kommende anordning om eksaminer og magisterkonferens i de humanistiske fag ved universiteterne § 1, stk. 3.

Ad § 3, stk. 1. Man har i slutningen af stykket anført de fagområder, der kun findes ved det ene af de to universiteter.

Ad § 3, stk. 2. Som i stk. 1 er også her specielt anført de fagområder, der kun findes ved det ene af de to universiteter.

Ad § 3, stk. 3. Bestemmelsen er placeret som stk. 3 på samme måde som i Aarhus universitets bekendtgørelsesudkast, da dette forekommer at være en mere hensigtsmæssig placering end den i bekendtgørelsesudkastet fra Københavns universitet foretagne, hvor bestemmelsen er anbragt som stk. 2, men gennem en bestemmelse i § 4, stk. 2, bringes til anvendelse også på de i nærværende anordningsudkasts § 3, stk. 2, opregnede speciallinie-fagområder.

Ad § 4, stk. 1. Her er det specielt anført, at zoologi-økologilinen kun kan læses ved Aarhus universitet.

Ad § 8. I konsekvens af den i § 1, stk. 4 anførte bestemmelse er her anvendt den i § 7 i bekendtgørelsesudkastet fra Københavns universitet anvendte formulering.

Ad § 9. Er formuleret under hensyn til, at der ikke kan læses bifag i samme omfang ved Aarhus universitet som ved Københavns universitet.

Specielt vedrørende stk. 3 bemærkes, at denne bestemmelse foreslås indsat for at forhindre, at der kommer en ekstraordinær tilgang til Danmarks Højskole for Legemsøvelser, når bekendtgørelsen af 3. februar 1962 om sproglig-historisk embedseksamen og den deri indeholdte bestemmelse om, at eksamen i hovedfaget skal være bestået, inden man kan indstille sig til eksamen i bifaget, ophæves.

Ad § 16, stk. 2. Departementet er bekendt med skrivelse af 14. juni 1968 fra undervisningsdirektøren for gymnasieskolerne og HF til dekanen for det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet om det heromhandlede forslag til naturvidenskabelig embedseksamen ved den naturhistorisk-geografiske faggruppe, og undervisningsministeriet er enig med undervisningsdirektøren i, at det må anses for uheldigt, at censorernes formand ikke længere skal medvirke ved udarbejdelsen af indstillingerne om beskikkelse af censorer.

Undervisningsministeriet finder, at censorformandens medvirken vil styrke opfattelsen af censorinstitutionens uafhængighed, og man skal derfor henstille, at § 16, stk. 2, 1. pkt. formuleres således:

»Censorerne beskikkes af undervisningsmini-

steriet for et tidsrum af 3 år efter indstilling af formanden for censorerne efter forhandling mellem denne og fakultetet«.

Der henvises iøvrigt til § 10, stk. 3, i den kommende anordning om eksaminer og magisterkonferens i de humanistiske fag ved universiteterne.

Ad § 17. Svarer til § 2 i de to fakulteters anordningsudkast.

Ad § 18. Denne bestemmelse er indsat rent rutinemæssigt.

Ad § 19 og 20. Indeholder de bestemmelser som undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte i henhold til § 4 i de to fakulteters anordningsudkast.

Opmærksomheden henledes på § 20, stk. 3, hvori ministeriet ikke har været i stand til at fastsætte, hvornår eksaminer efter den hidtidige ordning sidste gang skal afholdes. Man skal derfor anmode om oplysning om, hvilke eksamensterminer, der i anordningen bør anføres som de sidste, hvori eksamen efter den hidtidige ordning kan aflægges.

Ministeriet er som nævnt bekendt med den af undervisningsdirektøren for gymnasieskolerne og HF den 14. juni d.å. afgivne erklæring, og man skal anmode om en udtalelse om, hvorvidt det har været muligt at følge hans henstillinger, samt, i det omfang det ikke har været muligt, en redegørelse for årsagerne hertil.

Ministeriet skal endvidere udbede sig oplysning om, under hvilke betingelser en studerende, der har bestået 1. del af naturvidenskabelig embedseksamen, og som ikke ønsker at fortsætte studiet til hovedfagseksamen, i stedet kan aflægge en bifagseksamen, der kan kombineres med en senere hovedfagseksamen i henhold til den kommende anordning om eksaminer og magisterkonferens i de humanistiske fag ved universiteterne.

Med forbehold af en afklaring af de ovenfor anførte spørgsmål, og såfremt Københavns og Aarhus universiteter i princippet vil kunne tiltræde det medfølgende udkast til anordning om naturvidenskabelig embedseksamen ved universiteternes naturhistorisk-geografiske faggrupper, vil undervisningsministeriet være indstillet på nyordningens gennemførelse med virkning fra 1. september d.å. at regne, idet man har bemærket, at der ikke vil være behov

for ekstraordinære bevillinger forbundet med nyordningens gennemførelse«.

Under 12. august 1968 afgav fakultetet følgende ændringsforslag til ministeriets fællesforslag:

»I besvarelse af ministeriets skrivelse vedrørende ny studieplan for de naturhistorisk-geografiske studier skal der efter forhandling med Århus Universitet gives tilslutning til det af ministeriet udarbejdede fællesforslag, idet der dog må foretages en række mindre redaktionelle ændringer som nedenfor anført.

I forslagens § 2, stk. 6, $\frac{1}{2}$ -1 årigt specialestudium.

§ 3, side 3 afsnittet om Århus med økologi og mikrobiologi slettes.

§ 3, stk. 2 genetik 3, marinbiologi, ferskvandsbiologi og dynamisk geologi skal slettes her og tilføjes under København øverst side 4. Mikrobiologi anføres i stk. 2 før geologi 5.

§ 3, side 4 København mikrobiologislettes. Århus økologi 1 og 2 fra side 3 tilføjes. Molekylærbiologi slettes.

§ 3, side 5 linje nr. 10 med overskrift slettes.

Efter linje nr. 9 tilføjes: I Århus kan der af linjerne 1-4 indtil videre kun læses 1. del og speciale.

§ 9, side 6 Det må tilføjes, at de to nævnte bifag, biologi og geografi også kan indgå som bifag på linjerne nævnt i § 4.

§ 20, stk. 3 1. dels eksamen i sommeren 1971.
2. dels eksamen i sommeren 1972.

Hvad angår de af direktoratet for gymnasieskolen fremsatte bemærkninger skal følgende anføres:

1. Biokemi vil blive indføjet i de obligatoriske fagområder under biologi som bifag.
2. Invertebratpalæontologi er foretrukket på biologilinjerne med matematik, fysik og kemi, fordi faget bedre giver mulighed for at belyse palæontologiske principper. Ingen

undgår dog at stifte bekendtskab med spørgsmålet om hvirveldyrenes udvikling, specielt menneskets, idet fagområdet zoologi 3 netop rummer denne undervisning.

3. Om fagene botanisk og zoologisk økologi gælder, at på alle linjer indgår mindst ét af fagområderne og at introduktion til økologien herigennem er sikret for alle.

Efter det under 2 og 3 anførte må vi mene at kandidaterne vil have et så fyldigt kendskab til disciplinernes metodik, at de vil kunne bestride undervisning i de pågældende områder i deres helhed.

Spørgsmålet om censorernes udpegning er for os næppe et principsspørgsmål, men blot et spørgsmål om en effektiv og hurtig udpegning til vore efterhånden store eksaminer, hvor censor-forfald er hyppige. Det vil dog ikke være urimeligt om censorer fra gymnasieskolen udpeges efter samråd med censorernes formand.

Hvad angår anvendelse af 1. del ved et eventuelt studieskift må der henvises til opsupplering til bifagsniveau, jfr. forslaget's paragraf 9. En sådan opsupplering vil kræve 2-3 semestres studium.

Hvad endelig angår eksamensterminer efter den ordning der nu afvikles, må det vel principielt være sådan, at den gamle ordning videreføres efter sit bogstav, således at 2. dels eksamen afholdes sidste gang i sommeren 1972. Det bliver dog næppe aktuelt.

Vi påskønner meget ministeriets hurtige behandling af sagen og ser frem til, at afsluttende behandling må foregå således, at ordningen kan træde i kraft pr. 1. september 1968.

Efter at forslaget under 15. august 1968 var blevet videresendt til ministeriet med rektors tilslutning, udfærdigedes følgende:

»Kgl. anordning af 22. januar 1969 om naturvidenskabelig embedseksamen ved universiteternes naturhistorisk-geografiske faggruppe.

§ 1.

Ved de naturhistorisk-geografiske faggrupper under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet og det naturvidenskabelige fakultet ved Aarhus

universitet afholdes en naturvidenskabelig embedseksamen.

§ 2.

Eksamen kan tages inden for de i § 4 nævnte linjer samt inden for speciallinjer, jfr. § 5.

Stk. 2. Eksamen består af første og anden del samt et speciale.

Stk. 3. Første og anden del består af en i overensstemmelse med § 4 foretagen kombination af prøver i flere af de i § 3, stk. 1 nævnte fagområder, eller for de i § 5 nævnte speciallinjers vedkommende tillige af de i § 3, stk. 2 nævnte fagområder.

Stk. 4. Til anden del vælges et hovedfag. Fakultetet fastsætter for hver enkelt af de i §§ 4 og 5 omhandlede linjer, hvilke fagområder der skal indgå i linjens hovedfag.

Stk. 5. Specialet skal vælges inden for det således valgte hovedfag.

Stk. 6. Undervisningen tilrettelægges med henblik på 2 års studium til 1. del, 2 års studium til 2. del samt $\frac{1}{2}$ -1 års specialestudium.

Eksamens 1. og 2. del.

§ 3.

Første og anden del omfatter følgende fagområder:

Matematik A. Matematik med henblik på studiet af kemi, biokemi, biologi, geologi og geografi.

Fysik C. Fysik med henblik på studiet af biologi og biokemi.

Fysik D. Fysik med henblik på studiet af geologi og geografi.

Kemi B. Kemi med henblik på studiet af biologi.

Kemi C. Kemi med henblik på studiet af geologi og geografi.

Botanik 1. Grundtræk af cytologi, anatomi og morfologi samt elementær systematik. De vigtigste danske planter og plantesamfund.

Botanik 2. Kormofyternes systematik.

Botanik 3. Botanisk økologi.

Botanik 4. Thallophyternes systematik og biologi.

Botanik 5. Almen botanik med cytologi og embryologi.

Plantefysiologi. Hovedtræk af plantefysiologien.

Zoologi 1. Elementær systematik og morfologi.
Grundtræk af cytologi og embryologi.

Zoologi 2. Almen zoologi.

Zoologi 3. Evolutionslære.

Zoologi 4. Zoologisk økologi.

Zoologi 5. Cytologi.

Zoologi 6. Embryologi.

Zoologi 7. Systematisk zoologi.

Zoologi 8. Sammenlignende anatomi.

Zoologi 9. Histologi.

Dyrefysiologi 1. Menneskets fysiologi.

Dyrefysiologi 2. Sammenlignende fysiologi.

Dyrefysiologi 3. Almen fysiologi.

Palæontologi 1. Hovedtræk af invertebratpalæontologien.

Palæontologi 2. Hovedtræk af vertebratpalæontologien.

Palæontologi 3. Hovedtræk af fytopalæontologien.

Genetik 1. Grundtræk af genetikken.

Genetik 2. Almen genetik.

Biokemi 1. Biokemi på linjer uden matematik
A, fysik C og kemi B til første del.

Biokemi 2. Biokemi på linjer med matematik
A, fysik C og kemi B til første del.

Geologi 1. Elementær geologi.

Geologi 2. Historisk geologi og palæontologi.

Geologi 3. Hovedtræk af krystallografi, mineralogi og petrografi.

Geologi 4. Danmarks geologi i regionalgeologisk sammenhæng.

Geologi A. Geologi for bifagsstuderende, omfattende dele af geologi 2, 3 og 4.

Geografi 1. Elementær geografi.

Geografi 2. Naturgeografi med hovedvægt på geomorfologi.

Geografi 3. Regionalgeografi.

Geografi 4. Kulturgeografi.

Geografi A. Geografi for bifagsstuderende, omfattende dele af geografi 2, 3 og 4.

Etnografi 1. Elementær etnografi.

Etnografi 2. Etnologisk metode med særlig hensyntagen til samfundsvidenskab.

Ved Københavns universitet omfatter første og anden del yderligere følgende fagområder:

Legemsøvelsernes teori 1. Menneskets anatomi med hovedvægt på muskler, led og knogler.

Legemsøvelsernes teori 2. Menneskets fysiologi med særligt henblik på forholdene under arbejde.

Legemsøvelsernes teori 3. Anvendt fysiologi og kinesiologi (speciel teori).

Stk. 2. Følgende fagområder indgår i speciallinjer, men ikke i de i § 4 nævnte linjer:

Mikrobiologi. Grundtræk af mikrobiologien.

Geologi 5. Tektonik og feltgeologi.

Geologi 6. Geologisk anvendt geofysik og prospekteringsgeologi.

Geologi 7. Udvidet palæontologi og stratigrafi.

Geologi 8. Mineral kemi, petrologi og geokemi.

Geografi 5. Udvidet fysisk geografi.

Geografi 6. Regionalanalyse og human økologi.

Geografi 7. Udvidet kulturgeografi.

Geografi B. Geografiske analysemetoder med henblik på samfundsbeskrivelse.

Ved Københavns universitet indgår endvidere følgende fagområder i speciallinjer:

Genetik 3. Biokemisk genetik.

Marinbiologi. Hovedtræk af marinbiologien.

Ferskvandsbiologi. Hovedtræk af ferskvandsbiologien.

Dynamisk geologi. Udvalgte afsnit af den dynamiske geologi.

Legemsøvelsernes teori 4. Udvidet kursus i fysiologi og speciel teori.

Ved Aarhus universitet indgår endvidere følgende fagområder i speciallinjer:

Økologi 1. Hovedafsnit af økologien i udvidet omfang med særligt hensyn til zoologi.

Økologi 2. Eksperimentel økologi med særligt hensyn til zoologi.

Geologi 9. Eksogen geologi og sedimentologi.

Stk. 3. Fakultetet kan, såfremt det skønnes nødvendigt, bestemme, at antallet af fagområder skal udvides med andre fagområder, såvel fra fakultetets to faggrupper som med fagområder hørende under andre fakulteter ved Københavns, Aarhus og Odense universiteter. Under samme betingelse kan et fagområde udvides, indskrænkes eller afskaffes.

§ 4.

De enkelte linjer er indrettet således:

1) Botanik-zoologilinjens med geologi og geografi:

Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, geologi 1 og geografi 1.

Anden del omfatter botanik 2-5, plantefysiologi, zoologi 2-6, dyrefysiologi 1, palæontologi 3, genetik 1 og biokemi 1.

- 2) Botanik-zoologi linjen med matematik, fysik og kemi:

Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, matematik A, fysik C og kemi B.

Anden del omfatter botanik 2-5, plantefysiologi, zoologi 2-6, dyrefysiologi 1, palæontologi 1 og 3, genetik 2 og biokemi 2.

- 3) Zoologi-botanik linjen med geologi og geografi:

Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, geologi 1 og geografi 1.

Anden del omfatter botanik 2 eller 4 samt 3 eller 5, plantefysiologi, zoologi 2-9, dyrefysiologi 1 og 2, palæontologi 1 og 2, genetik 1 og biokemi 1.

- 4) Zoologi-botanik linjen med matematik, fysik og kemi:

Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, matematik A, fysik C og kemi B.

Anden del omfatter botanik 2 eller 4 samt 3 eller 5, plantefysiologi, zoologi 2-9, dyrefysiologi 1 og 2 eller 2 og 3, palæontologi 1 og 2, genetik 2 og biokemi 2.

- 5) Geologi-geografi linjen med botanik og zoologi:

Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, geologi 1 og geografi 1.

Anden del omfatter geologi 2-4 og geografi A.

- 6) Geologi-geografi linjen med matematik, fysik og kemi:

Første del omfatter geologi 1, geografi 1, matematik A, fysik D og kemi C.

Anden del omfatter geologi 2-4 og geografi A.

- 7) Geografi-geologi linjen med botanik og zoologi:

Første del omfatter botanik 1, zoologi 1, geologi 1 og geografi 1.

Anden del omfatter geografi 2-4 og geologi A.

- 8) Geografi-geologi linjen med matematik, fysik og kemi:

Første del omfatter geologi 1, geografi 1, matematik A, fysik D og kemi C.

Anden del omfatter geografi 2-4 og geologi A.

- 9) Geografi-geologi linjen med etnografi:

Første del omfatter geologi 1, geografi 1 og etnografi 1.

Anden del omfatter geografi 2-4, geologi A og etnografi 2.

I Århus kan der af linjerne 1-4 indtil videre kun læses 1. del og specialtet

Stk. 2. Såfremt legemsøvelser vælges, indrettes studiet således:

Første del omfatter legemsøvelsernes teori 1, 2 og 3 kombineret med enten zoologi 1 og botanik 1 eller geografi 1 og geologi 1. Endvidere kræves kursus fra Danmarks Højskole for Legemsøvelser.

Anden del omfatter biologi i bifagsomfang, jfr. § 10 (undtagen dyrefysiologi 1) eller geografi A og geologi A.

§ 5.

Fakultetet kan i særlige tilfælde indrette speciallinjer, hvor et eller flere fagområder i de i § 4, stk. 1, nævnte linjer udskiftes med et eller flere af de i § 3, stk. 2, opregnede områder.

§ 6.

Der afholdes prøver i hver linjes fagområder. Efter fakultetets bestemmelse kan flere fagområder gøres til genstand for samlet prøve. Hver prøve består af et mindre antal skriftlige og/eller mundtlige eksaminationer efter fakultetets bestemmelse. For hver prøve gives 1 karakter.

Stk. 2. Prøver afholdes efter fakultetets nærmere bestemmelse i de sædvanlige eksamens terminer og skal bestå hver for sig. Fakultetet kan bestemme, at visse prøver først kan aflægges når andre prøver er bestået, og at visse prøver skal bestå i samme termin.

Stk. 3. Den, der indstiller sig til prøve, skal på tilfredsstillende måde have gennemgået de af fakultetet for det pågældende fagområde fastsatte obligatoriske kurser og øvelser.

§ 7.

Fakultetet kan bestemme, at der ved de enkelte linjer indrettes kurser i støttefag, og at sådanne kurser skal gennemgås med tilfredsstillende resultat, før man kan indstille sig til visse, nærmere angivne prøver.

Stk. 2. Ved sådanne kurser gives karakteren bestået eller ikke-bestået.

§ 8.

Hovedfag inden for fakultetets naturhistorisk-geografiske faggruppe kan i et af fakultetet fastsat omfang kombineres med fag inden for fakultetets matematisk-fysiske faggruppe og/eller fag fra andre fakulteter ved Københavns,

Aarhus og Odense universiteter. Herved udgår efter fakultetets nærmere bestemmelse de første dels fagområder, der ikke videreføres under anden del.

Specialet.

§ 9.

Prøven i specialet består i udarbejdelse af et skriftligt arbejde, hvortil der tilstås en tid af 4–6 uger, samt i 2 skriftlige og/eller mundtlige eksaminationer i tilgrænsende dele af fagområdet. Det skriftlige arbejde kan erstattes af en rapport over en af eksaminanden udført undersøgelse eller af en offentliggjort afhandling.

Stk. 2. Der gives én karakter for det skriftlige arbejde og én karakter for eksaminationerne i de tilgrænsende fagområder.

Stk. 3. Legemsøvelsernes teori 4 kan uanset bestemmelsen i § 3, stk. 2, vælges som hovedfag og som speciale.

Bifag.

§ 10.

Fakultetet fastsætter hvilke fagområder, der skal indgå i bifagseksamen.

Stk. 2. En cand. scient.-eksamen inden for den naturhistorisk-geografiske faggruppe kan suppleres med nedenstående bifag. Fag læst i hovedfagsomfang inden for den matematisk-fysiske faggruppe kan efter vedkommende faggruppes bestemmelse kombineres med nedenstående bifag, ligeledes kan fag ved andre fakulteter ved Københavns, Aarhus og Odense universiteter kombineres med følgende bifag:

Geografi som bifag omfatter fagområderne geologi 1, geologi A samt geografi 1 og geografi A.

Biologi som bifag omfatter fagområderne botanik 1 samt 2 eller 4, og 3 eller 5, zoologi 1–6, plantefysiologi, palæontologi 1 og 2 eller 3 samt genetik1, dyrefysiologi 1 og biokemi 1.

Legemsøvelser som bifag omfatter fagområderne legemsøvelsernes teori 1, 2 og 3. Endvidere kræves, at eksaminanden har gennemgået kursus på Danmarks Højskole for Legemsøvelser.

Stk. 3. Fakultetet kan efter aftale med Danmarks Højskole for Legemsøvelser bestemme, at studiet af legemsøvelser som bifag ikke kan påbegyndes, før den afsluttende hovedfagseksamen er aflagt.

Stk. 4. Ved Aarhus universitet kan der i kombination med fag, som læses i hovedfagsomfang, uden for den naturhistorisk-geografiske faggruppe indtil videre kun aflægges bifagseksamen i geografi, jfr. stk. 2.

Almindelige bestemmelser.

§ 11.

Ved naturvidenskabelig embedseksamen gives følgende karakterer: ug = 10, ug÷ = 9, mg+ = 8, mg = 7, mg÷ = 6, g+ = 5, g = 4, g÷ = 3, tg+ = 2, tg = 1, tg÷ = 0, mdl+ = ÷1, mdl = ÷2, mdl÷ = ÷3, slet+ = ÷4, slet = ÷5.

Stk. 2. For at bestå en prøve skal eksaminanden opnå mindst 4.

§ 12.

For eksamens første og anden del samt specialet udregnes gennemsnittet af de opnåede karakterer. Hovedkarakteren beregnes som middeltallet af de 3 opnåede gennemsnitskarakterer. Fakultetet kan bestemme, at visse fagområders karakterer tæller dobbelt ved udregningen af gennemsnittet.

§ 13.

Med de begrænsninger, der måtte være fastsat efter § 6, stk. 2, kan enhver prøve tages om for sig i en påfølgende eksamenstermin.

§ 14.

Prøver ved danske eller udenlandske universiteter eller højskoler kan efter nærmere af fakultetet fastlagte retningslinjer træde i stedet for tilsvarende prøver ved denne eksamen.

§ 15.

En kandidat, der har suppleret sin uddannelse ved tilfredsstillende deltagelse i undervisning i emner, som ikke hører med til vedkommendes eksamensstof, har ret til, eventuelt efter aflagt prøve, at få påtegnet eksamensbeviset attest herfor.

§ 16.

Ved hver prøve medvirker en eller to censorer efter fakultetets bestemmelse. Det kan endvidere bestemmes, at der ved visse kursusprøver skal medvirke censor.

Stk. 2. Censorerne beskikkes af undervisningsministeriet for 3 år ad gangen efter ind-

stilling fra det pågældende fakultet og formanden for censorerne. Den, der er fyldt 70 år, kan ikke beskikkes. Genbeskikkelse kan ikke finde sted udover udløbet af den periode, i hvilken den pågældende censor fylder 70 år.

§ 17.

Den, der har bestået naturvidenskabelig embedseksamen ved en naturhistorisk-geografisk faggruppe, benævnes *candidatus/candida scientiarum* (cand. scient.).

§ 18.

Undervisningsministeren bemyndiges til at dispensere fra de i nærværende anordning indeholdte bestemmelser.

§ 19.

Studerende, der er indskrevet 1. juni 1968 eller senere, skal indstille sig til eksamen efter de i nærværende anordning fastsatte bestemmelser. Studerende, der er indskrevet før 1. juni 1968, kan indstille sig til eksamen efter de hidtidige bestemmelser inden for de i § 20, stk. 3 og 4, fastsatte frister eller efter bestemmelserne i nærværende anordning.

Stk. 2. Fakultetet kan fastsætte overgangsbestemmelser efter indstilling fra den naturhistorisk-geografiske faggruppe i samråd med den tilsvarende faggruppe ved det andet fakultet. Fakultetet drager omsorg for offentliggørelse af sådanne overgangsbestemmelser.

Stk. 3. Fakultetet kan efter ansøgning med-

dele en studerende dispensation fra de i § 20, stk. 3 og 4 fastsatte frister for sidste afholdelse af eksamen efter de hidtidige bestemmelser.

§ 20.

Anordningen træder i kraft dagen efter offentliggørelsen i Lovtidende. Eksamen efter anordningens bestemmelser afholdes første gang i vinteren 1968-69.

Stk. 2. Følgende bestemmelser ophæves:

1. Anordning nr. 315 af 6. august 1960 om naturvidenskabelig embedseksamen under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet og det naturvidenskabelige fakultet ved Aarhus universitet for så vidt angår de to fakulteters naturhistorisk-geografiske faggrupper.

2. Bekendtgørelse nr. 317 af 12. august 1960 om naturvidenskabelig embedseksamen under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet og det naturvidenskabelige fakultet ved Aarhus universitet, således som den er ændret ved bekendtgørelse nr. 358 af 9. oktober 1963 og bekendtgørelse nr. 77 af 18. marts 1968, for så vidt angår de to fakulteters naturhistorisk-geografiske faggrupper.

Stk. 3. Efter de i stk. 2 nævnte bestemmelser afholdes sidste gang 1. dels eksamen i sommeren 1971 og 2. dels eksamen i sommeren 1972.

Stk. 4. Tredje del af skoleembedseksamen under den naturhistorisk-geografiske faggruppe i henhold til anordning nr. 373 af 16. juli 1943 afholdes sidste gang i sommeren 1970«.